

ЈОЛЛАРДА БӘРКИЈӘН ӨМҮР

**ФАКТЛАР. МӘГАЛӘЛӘР. ОЧЕРКЛӘР.
КӨРКӘМЛИ АДАМЛАРЫН ҮРӘК СӨЗЛӘРИ...**

Дәрбәнд
Күлүстаннәшр-2011

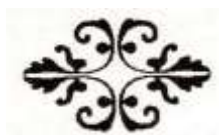
**Бејнэлхалг “Күлүстан” Өдэбијјатчылар Иттифагы
Күлүстаннәшр-2011**

**Бејнэлхалг “Гызыл гартал” мүкафатчысы,
эмәкдар хадим, нашир Таһир Салех**

**Топлајаны, тәртиб едәни:
Муртазәлијев Нәмзаға Мирзаға оғлу**

**Јолларда бәркијән өмүр
Фактлар. Мәгаләләр. Очеркләр.
Көркәмли адамларын үрәк сөзләри...**

Ичтимаи-сијаси хадим, истедадлы шаир, јазычы, журналист-публисист, Эмәкдар Мәдәнијјәт Хадими Таһир Салехә һәср олунмуш бу китаба өмрүнү Прометеј кими халгына сәрф едән елоғлумуз һаггында мүхтәлиф вахтларда јазылмыш мәгалә вә очеркләр, мүхтәлиф фактлар, мараглы гыса мәлуматлар, сәнәт, сөз адамларынын, көркәмли шәхсијјәтләрин, достларынын үрәк сөзләри, онун фотоларда дүнјасынын анлары дахил едилмишдир.

Лисензија ТТ № 027459

Јолларда бәркијән өмүр

**Һачәлијев Таһир Сејидәли оғлу
һаггында гыса мәлумат**

ЖОЛЛАРДА БЭРКИЈЭН ӨМҮР (Таһир Салех һаггында гыса мәлумат)

Башынын үстүндә дурна гатары,
Ону ениш-јохуш јоллар апарыр.
Билинмир бу јоллар һарда гуртарыр,
Бу јоллар бојланыр Дәрбәндә сары,
Бу јоллар башланыр Азәрбајчандан...

Одлар дијары Азәрбајчанын дилбәр кушәсиндә—Губада дүнјаја көз ачмыш Таһирин талеји кешмәкешли, өмүр јоллары енишли-јохушлу олуб. О, өзүндә тәпәр тапыб, һәр чәтинлијә синә кәриб, өмрүнү мәнәсыз кечирмәјиб. Бу күн тәкчә Азәрбајчанда дејил, мәскунлашдығы Дәрбәнд шәһәриндә дејил, еләчә дә бүтүн Дағыстан Республикасында, РФ-дә бу ад һамыја танышдыр.

Таһир Салех! Халглар достлуғунун тәрәннүмчүсү, мәдәни әлагәләримизин тәканверичи гүввәси, әдәбијатымызын тәблиғатчысы вә јајычысы, сүлһ, әмин-аманлығ чарчысы..., һәр шәјдән әввәл исә вәтәндаш мөвгеји илә Вәтән мәһәббәтини өзүндә бирләшдирән әсл вәтәнпәрвәр!

Онун атасы илә мәним атам од-аловлары ичәрисиндә, фашист ишғалчылары илә өлүм-дирим мүбаризәсиндә достлашыблар. Бу достлуг сојуг сәнкәрләрдә, мәрми јағышлары алтында әсл гардашлыға чеврилиб. Талејин һөкмү, алын јазысы онлара Гәләбәни көрмәјә имкан вериб. Јараланыблар, икидлик көстәрибләр, орден, медаллар алыблар, башлычасы исә доғма јурда гәһрәмантәк гајыдыблар, достлуглары исә аиләви олуб, өлән күнәдәк бир-бирләри илә тәмасда олублар. Онлары бир дәфә өлүмдән гуртаран, өзү исә һәлак олан командирләри Таһирин адыны илк өвладларында әбәдиләшдирибләр. Бу күн бизи һамы доғма “әмиоғлу”, “гардаш” кими таныјыр. Аталарын јолуну биз давам етдиририк.

Таһир Сејидәли оғлу һачәлијев (Таһир Салех) касыблығ ичәрисиндә бөјүјүб. Јашыдларынын бәзиләри кими Ісентјабр күнү тәзә палтарда, тәзә ајагабыда кетмәјиб. О, бунлардан утанса да тәһсилдә алдығы “бешләр” онун башучалығы олуб. Бақыда техникуму гуртаран, Совет Ордусунда ләјагәтлә хидмәт едән кәнч Таһир талејини Улу дәмиргапы Дәрбәндлә бағлајыб. ССРИ Дәмир Јоллары

системиндә мүхтәлиф вәзифәләрдә чалышыб, тәлипатчы ишләйиб, кечәсини күндүзүнә гатыб али тәһсил дә алыб. Челјабинск мәдәнијјәт институтуну вә бир нечә јүксәк ихтисасартырма мәктәпләрини битириб. Узун илләр Дағыстан Телевизија вә Радио верилишләри ширкәтинин Азәрбајчан бөлмәсиндә баш редактор, “Знамја коммунизма“, “Дәрбәнд“, “Дагестанскаја правда“, “Дербентские известија“, “Ватан” гәзетләриндә хүсуси мүхбир кими фәаллыг көстәриб. Азәрбајчан вә Русија Журналистләр Бирликләринин үзвү олан Таһир Салех журналистикаја Азәрбајчандан, “Шәфәр“, “Азәрбајчан кәнчләри” гәзетләриндән башлајыб. Мәнимлә баһәм Губанын һәр обасыны, кәндини кәзиб, мәгалә, зарисовка, очеркләр вә с. һазырлајыб. Бу да онун сонракы журналистика јолу үчүн мејар олуб.

Дағыстан Республикасынын әмәкдар мәдәнијјәт ишчиси олан Таһир Салех Дәрбәнддә Азәрбајчан дәвләт театрынын баш инзибатчысы, бәдии рәһбәрин мүавини вә бәдии һиссә мүдири кими бу сәнәт очағынын дирчәлиши үчүн һәртәрәfli иш көрүб.

Һәјат гәрибә тәзадлары, өз сеһирли-сирли рәнкарәнкликләри илә гәрибәдир. Ана тәбиәт, Вәтәнә мәнәббәт, лирик дүјгуларла долу олан өмүр исә шеирсиз кечинә билмир. Јүксәк емосијалара, дүјгуларла малик Таһир Салех һәм дә шаирдир. Онун 8 алманахда шеирләри чап едилиб. “Дәрбәндә кәл“, “Мән дә белә доғулмушам” шеирләр китаблары охучу марағына сәбәб олуб. Азәрбајчан Јазычылар Бирлијинин үзвү олан Т.Салех чәтин анларда А.Бакыхановун әдәби јадикары “Күлүстан” әдәби мәчлисини Дағыстанда јаратмыш, јашатмыш, МДБ өлкәләри чәрчивәсиндә һәрәкәтвәричи әдәби гүввәјә чевирмишдир. “Күлүстан” адлы әдәби-публисистик гәзети нәшр етмишдир. Дәрбәнд—Губа вә дикәр бөлкәләрдән әдәби гүввәләр бу очагда бирләшмишләр. Бу күн Губадакы “Күлүстан” елми-әдәби мәчлиси илә Дәрбәнддәки ејни адлы мәчлис вәһдәтдәдир. О, вахтына һәдд гојмур, һәр ај Губа “күлүстанчылары” илә көрүшүр, мәчлисләрдә иштирак едир. Дағыстан Республикасында бу гәбилдән олан Јазарлар Иттифағынын президенти, Русија азәрбајчанлылары Фдерал Милли-Мәдәни Мухтаријјәтиндә Федерал Шуранын үзвү, Дағыстан Республикасында бу гурумун сәдри, “Азәррос” гәзетинин тәмсилчисидир. Русијада Азәрбајчан чәмијјәтләринин јарадылмасында Таһир Салехин бөјүк әмәји олмушдур. О, Русија—Дағыстан—Азәрбајчан достлуг көрпүсүнүн тәмәлини гојанлардандыр. Таһир Салех фәал ичтимаијјәтчидир. Дәфәләрлә

Дағыстан Республикасы, Дәрбәнд шәһәриндә депутат, шәһәр вә рајонун али мәчлисләриндә тәмсилчи олмуш, һәмишә дә өз сөзүнү киши гејрәти, киши чүрәти илә демишдир. БМТ-нин бејнәлхалг наркоманија илә мүбаризә тәшкيلاتынын Чәнуби Гафгаз үзрә нүмајәндәси, “Достлуг”-“Дружба” бејнәлхалг журналынын тәсисчиси вә редактору, “Гафгаз” журналынын Дағыстан үзрә редаксия һејәтинин рәһбәри олан Таһир Салех Азәрбајчанын мүстәгиллији уғрунда мүбаризләриндән, Русија империясынын ордулары шималдан Азәрбајчан халгына диван тутмаға кәләркән дәмир јолу релсләринин үстүндә гатарларын алтында узаныб халгын тәлеји наминә чаныны гурбан вермәјә һазыр вәтәнпәрвәрләрден бири олмушдур...

Таһир Салехин өмрү јолларда бәркијир. Дәрбәнд Азәрбајчанын Тәбризидир, бизә нә гәдәр јахын олса да он гат о гәдәр узагдыр. Тарихимиз, сојумуз-көкүмүз үстүндә гурулуб-јашајан, Дәдәмиз Горгудун изләри илә тарихләшмиш бу шәһәрдә бир һәмјерлимиз бу күн гәлби нискил, һәсрәт ичиндә, ајрылан Вәтән торпағынын гырылмыш меридианы үстүндә шималдан чәнуба бојланыр. Дилиндә дә бу мисралар:

Сәнин үрәјинлә алараг нәфәс,
Сәнин көзләринлә көрүрәм сәни.
Кимсә сәндән мәни ајыра билмәз,
Кәл сил, көзүмдәки чискини, чәни,—
Еј Вәтән!

Таһир Салех хошбәхт аилә саһиби, 5 оғул атасыдыр. Оғланларындан Телман Таһирли онунла биркә “Азәррос” гәзетиндә чалышыр. Дикәр өвладлары да өз әмәлләри илә ата гәлбини исидә билирләр.

Таһир Салехин гәлбиндә гүбар едән Вәтән һәсрәтидир. “Бир јол кәлир...” адлы шеиримдә буну белә ифадә етмишәм:

Дәрбәнддән јол кәлир Азәрбајчана,
Бу јолда јолчу вар;
Баһарын меһи,
Дарајыр сачыны бир ана кими,
Бу јолун јолчусу Таһир Салехин ...

Закир Елоғлу
шаир, журналист “Тәрәгги”, “Бирлик” -
“Единство” гәзетләри

октябр 2005-чи ил № 10.

ТӘСАДУФДӘН БАШЛАНАН ЧЫҒЫР

Журналистләр һаггында надир һалларда дәври мэтбуатда ара-сыра җазылара раст кәлмәк мүмкүндүр – мүкафат, фәхри ад вериләндә. Амма бу чох аздыр вә һамыҗа мүҗәссәр олмур.

Јахындан таныдығым, шәхсијјәтинә вә җарадычылығына һөрмәт бәсләдијим бир журналист һаггында сөһбәт ачачағам. О, Дағыстан Дөвләт Телевизијасы вә Радио Верилишләри Комитәсинин әмәкдашы, ССРИ Журналистләр Иттифагынын үзвү Таһир һачәлијевдир. Охучулар, диләјичиләр вә тамашачылар ону Таһир Саләһ кими дә таныјырлар.

Таһир һачәлијев анадан әлиндә гәләм доғулмамышдыр. Бу күнкү јеткинлик сәвијјәсинә учалана гәдәр марағлы вә мәнәлы һәјәт јолу кечмишдир.

Губа рајонунун Пүстәғасым кәндиндә дүнјаја көз ачан Таһир кәнд сәккизиллик мәктәбини битирдикдән сонра тәһсилени Бақыда давам етдирмиш, 1971-чи илдә Совет Ордусу сыраларындан тәрхис олундугдан сонра, бир мүддәт Худат шәһәриндә комсомолда фәалијјәт көстәрмиш, Челјабинск Дөвләт Мәдәнијјәт Институтунда гијаби тәһсил ала-ала вилајәтин Куса шәһәриндә технолог, 1974-чү илдән етибарән Шимали Гафгаз Дәмирјолу Маһачгала шөбәсиндә тәлиматчы вәзифәсиндә ишләмишдир. Дәфәләрлә мүкафатлара лајиг көрүлмүшдүр. Анчаг онларын арасында бир һәдијјә она даһа әзиздир – ССРИ Јоллар Назирлијиндән алдығы үстүндә ады җазылмыш зәнкли саат.

Таһир сәадәтини һалал зәһмәтдә тапан адамлардандыр. Лазым оlanda јолдашларына көмәк әлини узадыр. Ичтимаи тәдбирләрдә фәал иштирак едир. Елә буна көрә дә о, дәфәләрлә Дәрбәнд Шәһәр Советинә депутат вә ДМССР Али Мәһкәмәсинә ичласчы, шәһәр партија комитәсинә үзв сечилмишдир.

Әтрафдакыларла тез дил тапмағы бачаран, үнсирәтә кирән, хејирхәһлыг етмәјә чалышан Таһир сөзүн әсл мәнәсында нүфуз саһибидир.

„Азәрбајчан кәнчләри” гәзетинин 21 октябр 1978-чи ил тарихли нөмрәсиндә „Нүфуз нечә газанылыр?” сәрләвһәли җазы илә әлағәдар Таһир редаксияја көндәрдији мәктубунда фикрини белә тамамлајырды. ...Бу јахынларда кечмиш тәләбә јолдашларымдан бири мәнән сорушду: „Нечә олур ки, һамы сәнин хәтрини чох истәјир, һәтта јаш вә вәзифәчә бөјүк оланлар да сәнинлә икиәлли көрүшүрләр?!”

Мән һәм ин достума даһи Низаминин бир бејти илә чаваб вермәк истәјирәм:

„Кечәни, күндүзү чох вермә бада,
Јахшы ад уғрунда чалыш дүнјада”

Инди о вахтдан 12 ил кечир. Гәзет кәсији артыг саралмыш. Таһирин нүфузу исә даһа да артмыш, арзулары һәјата кечмәјә башламышдыр.

Алты ил бундан әввәл Т.Һачәлијев Дағыстан Радиосунун Азәрбајчан дилиндә верилишләри редаксиясына редактор вәзифәсинә дәвәт олунмушдур. О, јени ишә һәвәслә киришди. Бу садәчә олага бир ишдән башга ишә кечмәк дејил. Редактор күрсүсүнә ону узун илләр чап етдирдији зарисовкалар, мәгаләләр, очеркләр кәтирмишдир.

Т.Һачәлијев инди тез-тез чийиндә репортјор каһ дағларда чобанларын јанында, каһ тарла дүшәркәләриндә, каһ сәнәјә мүәссисәләриндә, каһ да мәктәблиләрин әһатәсиндә олур. Нәдән вә кимдән јазырса-јазсын, онун репортажлары радио материаллары садәлији, объективлији, конкретлији илә фәрғләнир.

Т. Һачәлијев илк јазысынын тарихчәсини белә хатырлајыр:

- «Кәндимиздә идман мејданчасы јох иди. Биз шакирдләр дәрсләрдән сонра бош вахтымызы кечирмәјә мүнасиб јер тапмырдыг. Мән бу барәдә „Шәфәг” гәзетинә „Идман мејданчамыз јохдур” адлы мәктуб кәндәрдим. Чох кечмәди ки, һәм ин јазы ишыг үзү көрдү. Синиф јолдашларым, мүәллимләрим мәни тәбрик етдиләр. Елә о вахтдан гәләмә гуршандым. Һәмишә, һәр јердә дејирәм ки, мәни журналист кими јетишмәјимдә мәнз „Шәфәг” гәзети бөјүк рол ојнамышдыр».

Ади тәсадүфдән, һәвәздән баш алан чығыр Т.Һачәлијев и пешәкар журналист јолуна чыхарыб. О, һәм Дағыстан, һәм дә Азәрбајчан мәтбуатында вахташыры чыхыш едир. “Ленинчи”, „Знамја коммунизма” (Дәрбәнд), „Дагестанскаја правда”, „Азәрбајчан кәнчләри”, „Совет кәнди”, „Шәфәг” (Губа), „Достлуг” (Хачмаз) - бу нәшрләрдә Таһир Салехин имзасына охучулар тез-тез раст кәлирләр.

-Данышыр Маһачгала! Сабаһыныз хејир, әзиз динләјичиләр. Азәрбајчан дилиндә верилишләримизә башлајырыг.

Радиожурналист Т.Һачәлијев бу мүрачигәтлә ефирә чыхыр. Онун сәсини фәһләләр, тәләбәләр, чобанлар дәрһал таныјырлар вә радиогәбуледичинин өнүнә јығышырлар.

Пешәкар журналист Таһир Салехин Дағыстан вә Азәрбајҗан торпағында ачдығы јоллары от басмыр вә басмаз. Чүнки Таһир достларынын, танышларынын јанына тез-тез кәлиб-кедир, онлары унутмур. Кәндләрин социал проблемләриндән, эмәк адамларынын гәләбәләриндән марағлы материаллар һазырлајыр. Һәлә ирәлидә ону нә гәдәр јоллар, инсанлар, көрүшләр, репортажлар көзләјир...

Тәһмираз Имамов
шаир-журналист, “Шәфәғ” гәзети, 5 мај 1990

КӘЛИН, БИР АД ГОЈАҒ: “ДӘРБӘНД”

Дәмирғапы Дәрбәнд!... Бу шәһәр дүңјанын ән гәдим, зәнкин мемарлығ абидәләриндән биридир. Тарихимизин даш јаддашыдыр. Тәсадүфи дејилдир ки, Дәрбәнд бу күн ачығ сәма алтында „Горуг музеј шәһәр” адландырылыр.

Сирли тарихә малик әфсанәви шәһәр һәмишә дүңјанын бир чох шаир вә јазычыларынын илһам мәнбәји олмушдур. Бир сыра көркәмли алимләрин, сәјҗаһларын јол гејдләриндә Дәрбәндин ады чәкилмиш, тәсвир едилмишдир.

5000 илдән чох јашы олан Дәрбәндин һәлә орта әсрләрдән бәри адына „Дәрбәнднамә”ләр бағланмыш, дүңја шәһрәти газанмыш шәһәрин азәри халғы дүңја елм вә мәдәнијјәт хәзинәсинә чохлу мәшһур шәхсијјәтләр бәхш етмишдир. Дәрбәнд һәм дә гәһрәман руһлу шәһәр олмуш, бөјүк сәркәрдәләр, икидләр јетишдирмишдир. Бунлары демәкдә мәгсәдимиз одур ки, тарихән дәрбәндлиләр Дәрбәнд адыны уча тутмуш, бу ада һөрмәтлә јанашмыш, она бағлы олмушлар.

Һазырда өлкәмиздә баш верән сијаси дәјишикликләрлә әлағәдар охучуларын севимлиси олан „Ленинчи” рекионал гәзетинин адынын дәјишдирилмәси јеринә дүшүр. Гәзетә ајры-ајры адлар да вермәк олар. „Нарын-Гала”, „Дәрбәндин баһары”, „Хәзәр” вә с. Амма кәлин, һамымыз бир ад гојағ: „ Дәрбәнд” .

Таһир Салех
“Ленинчи”, 16 нојабр 1991

АРЗУ

Салам, гэдэмлэрин мүбарэк олсун,
Аддымла сабаһа инамла „Дәрбәнд”
Сәсинин, сөзүнүн әтри дујулсун,
Јаша—јарат, даим илһамла „Дәрбәнд”

Өмрү тәк јашамаг дејилдир асан,
Сән Нарын-галамла-гоша галамсан,
Гоша бој атасан, гоша галасан,
Мәним “Дәрбәнд” адлы галамла “Дәрбәнд”

Таһир Салех
„Ленинчи”, 31.12.1991.

ҺӘР СӘҺӘР ЕФИРДӘ

Таһир һачәлијев Губа рајонунун бағлы-бағатлы Пүстәгасым кәндиндә анадан олуб. Һәлә кәнд мәктәбиндә охујаркән башы ағ өрпәкли уча дағлара, әтирли чөл-чәмәнә, тәбиәтә зинәт верән гадир инсанлара чохла шеирләр һәср едиб. О вахтдан журналист олмаг истәји онун гәлбинә рам кәсилиб.

...Таһир Орду сыраларындан тәрхис олдуғдан сонра сәнәдләрини Челјабинск Дөвләт Мәдәнијјәт Институтунун мәдәни-маариф шөбәсинә верди. Институту битирдикдән сонра бир мүддәт вилајәтин Куса шәһәриндә, 1975-чи илдән исә Шимали Гафгаз Дәмирјолу Маһачгала шөбәсиндә тәлиманатчы ишләди.

Таһир мәтбуатдан бир ан белә ајрыла билмирди. Мүнтәзәм олараг пешәкар журналистләрин, публисистләрин очеркләрини, јазыларыны охујурду. Дағыстанын гәзет вә журналларында да имзасы тез-тез көрүнәрди. Артыг Таһир бачарығлы журналист кими танынды. Ону Дағыстан Дөвләт Радио Телевизија Верилишләри Комитәсинә ишә дәвәт етдиләр. Комитәнин Азәрбајчан дили верилишләри редаксиясына редактор вәзифәсиндә ишләмәјә башлады.

Таһир һачәлијев (ону мәтбуатда, радиода Таһир Салех кими таныјырлар) бир журналист кими тәкчә Дағыстанда дејил, Азәрбајчанда да јахшы һөрмәт газаныб. «Совет кәнди» (индики «Бәрәкәт»), Губада чыхан «Шәфәг», Хачмазда чыхан «Достлуг» гәзетләриндә онун јазыларына тез-тез раст кәлирик. Таһир Салех Азәрбајчан радио вә телевизија верилишләриндә дә вахташыры чыхыш едир. Онун Азәрбајчан телевизијасынын ”һүнәр

верилишиндә” дәрбәндли азербайҗанлылардан генерал-лейтенант Балакиши бәј Эрәблински, генерал-лейтенант Нүсејн Рәсулбәјов, генерал-мајор Немәтулла Нейдәров, Мустафа Нәсиров, Тофиг Сејидов, Совет Иттифагы Гәһрәманы Шәмсулла Әлијев кими мәшһур сәркәрдәләрдән бәһс едән верилишләри јахшы хатырлајырыг.

Таһир Салехин шәкли Дағыстан Радио вә Телевизија Верилишләри Комитәсиндә «Шәрәф лөвһәси»ни бәзәјир. Иш јолдашлары арасында да һөрмәт-иззәт саһибидир.

Таһир чийиндә репертјор тез-тез дағ кәндләринә кедир, әмәк адамлары илә көрүшүр. Нәмишә дејир ки, журналист даима јенилијә чан атмалыдыр. Гәләм саһибинин јазысында орижиналлыг, мөвзу рәнкарәнклији өзүнә кениш јер тапмалыдыр. О, һеч вахт һадисәләрин једәјиндә кедә билмәз. Журналист фактлары дәгиг өјрәнмәли, сејрчи мөвгедән узаг олмалыдыр.

Будур, журналист Таһир Салех нөвбәти езамијјәтә чыхмышдыр. О, Дағыстанын ән учгар рајонларындан бири олан Рутул рајонуна јола душүр. Ону бу учгар кәндә һәмин јерин әмәкчиләринин гуруб-јаратмаг әзми чәкиб апармышдыр.

Һәр күн ефирдә сәси сәсләнән журналистин бу радиорепортажи јәгин ки, јенә дә динләјичиләрин марағына сәбәб олачаг. Журналист үчүн ән бөјүк хошбәхтлик исә охучу вә динләјичи (тамашачы) мәнһәббәти газанмагдыр.

З. Мәммәдкәримов
“Азербайҗан кәнчләри” 22 ијул 1992-чи ил.

ДАҒЫСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ДӨВЛӘТ ШУРАСЫНЫН ФӘРМАНЫ

“Мәдәнијјәт саһәсиндәки хидмәтләринә вә чохиллик вичданлы әмәјинә көрә”

Дағыстан Дөвләт Телерадио Компанијасынын Азербайҗан дилиндә радио верилишләри шөбәсинин редактору

НАЧӨЛИЈЕВ ТАҺИР СЕЈИДӘЛИ оғлуна

„Дағыстан Республикасынын әмәкдар мәдәнијјәт ишчиси” фәхри ады верилсин.

Дағыстан Республикасы Дөвләт Шурасынын Сәдри
М. Мәнһәмәдов

Маһачгала шәһәри, 22 апрел 1995-чи ил, № 78.

ТӘБРИК ЕДИРИК!

Дағыстан Республикасы Дөвләт Шурасынын 22 апрел 1995-чи ил тарихли фәрманы илә Дағыстан Телерадио Ширкәтинин Азәрбајчан дилиндә радио верлишләри редаксиясынын баш редактору, һәмјерлимиз **Таһир Сејидәли оғлу һачәлијевә** мәдәнијјәт сәһәсиндәки хидмәтләринә вә вичданлы әмәјинә көрә „Дағыстан Республикасынын әмәқдар мәдәнијјәт ишчиси” фәхри ады верилмишдир.

„Губа” гәзетинин јарадычы коллективи гәләм достларыны бу мүнәсибәтлә тәбрик едир.

10 ијун 1995-чи ил „Губа”

ҺӘМЈЕРЛИМИЗӘ „ИМАМ ШАМИЛ-200” ЈУБИЛЕЈ МЕДАЛЫ ВЕРИЛИБ

Дағыстан Республикасында фәалијјәт көстәрән „Имам Шамил” фонду вә республика Мәдәнијјәт Назирлијинин бирликдә тәсис етдији „Имам Шамил-200” медалы илә бир сыра көркәмли елим, әдәбијјәт хадими, ичтимаи хадимләр тәлтиф едилмишләр. Онларын арасында ел сәркәрдәсинин тәрчүмеји-һалынын елми арашдырычысы, мәшһур тарихчи алим Рәсул Мәһәммәдов вә Дағыстанын халг шаири Рәсул һәмзәтов кими танынмыш адамлар да вар.

Севиндиричи һалдыр ки, һәмјерлимиз Азәрбајчан вә Дағыстан халглары арасында достлуғун, гаршылығлы анлашманын мөһкәмләндирилмәсиндә бөјүк зәһмәти олан, ел гәһрәманы Шамил һагғында бир сыра марағлы радио верилишләринин мүүллифи, Дағыстан Телерадио Ширкәтинин Азәрбајчан дилиндә јайымланан радио верилишләри редаксиясынын баш редактору, Дағыстанын әмәқдар мәдәнијјәт ишчиси Таһир Сәләһ (һачәлијев) дә јубилеј медалы илә мұкафатландырыланларын арасындадыр. Танынмыш журналист һәм дә јеничә нәшрә башламыш „Гафгаз” рекионал журналынын Дағыстан Республикасы үзрә редаксия рәһбәридир.

Мәһәммәд Османов
“Һүријјәт”

28 октјабр 1997 чи ил.

АЗЭРБАЈЧАНЫН СЭСИНИ ДҮНЈАЈА ЈАЈАН ОҒУЛ

Таһир Салех (Һачәлијев) 1950-чи илдә Губа рајонунун Пүстәгасым кәндиндә анадан олуб. Челјабинск Дөвләт Мәдәнијјәт Институтуну битириб. 1984-чи илдән Дағыстан Дөвләт Телерадио Ширкәти Азәрбајчан дилиндә радио верилишләри редаксиясынын баш редакторудур. Русия Журналистләр Бирлијинин үзвү, Дағыстан Республикасынын Әмәкдар Мәдәнијјәт Ишчисидир. Һәр күн Маһачгала радиосу илә динләјичиләри Азәрбајчан дилиндә саламлајан Таһир Салех нә дүшүнүр?

—Үрәјим көксүмә сығмыр. Елә билирәм ки, сәсими Дағыстанла бирликдә бүтүн Азәрбајчан халгы, дүнја ешидир. Буна көрә дә јарадычылыг ахтарышлары апармагдан, јени мараглы верилишләр һазырламагдан хүсуси ләззәт алырам.

- Радио журналисти динләјичиләрини бирбаша көрмүр. Сәсләндирдијиниз информасияларын динләјичиләр тәрәфиндән разылыгга гаршыландығына әминсинизми?

—Гысача чаваб версәм: бәли. Буну редаксиямыза үнванланмыш, - Дағыстанын бүтүн бөлкәләриндән јазылмыш динләјичи мәктублары да сүбүт едир. Доғма дилимиздә јазмагда чәтинлик чәкән сојдашларымыз белә чыхышларымыздан разы галдыгларыны билдирир, аз гала унудулмагда олан милли адәт-әнәнәләримизи јашатдығымыза көрә бизә тәшәккүрләрини билдирирләр. Журналист кими севинирәм ки, дилимизи, адәт-әнәнәләримизи тәблиғ етмәкдә редаксиямыз һәм дә мәктәб ролу ојнајыр.

—Динләјичиләрә демәјә һәмишә сөз тапырсынызмы?

—Инди һәр шеј чәтин тапылса да, сөз гытлығындан килејләнән јохдур. Амма мән сөзә мүгәддәс бир варлыг кими бахырам. Динләјичиләримизлә ачыг данышыр, информасияларын дәгиглијинә, һәгигилијинә наил олурам. Күндә бир саатдан чох верилишимиз олур. Хәбәрләр буклетиндә дүнјада, Русияда, Дағыстанда вә Азәрбајчанда баш верән һадисәләрә кениш јер ајрылыр. Өлбәтгә, милли мусигимизә, маһны вә рәгсләримизә дә үстүнлүк веририк. „Нарынгала” мусигили информасия програмында Азәрбајчанын танынмыш сәнәтчиләринин, јерли шаир вә јазычыларын әсәрләри кениш тәблиғ олунур.

—Сиз һәр күн Дәрбәнддән Маһачгалаја - иш јеринизә јолланырсыныз. Јоллар сизи усандырмырмы?

—Жоллар мәним талејимә жазылыб. Дағыстаны гарыш-гарыш кәзиб сојдашларымызла көрүшүрәм. Онларын проблемләриндән, наилијјәтләриндән сөз ачан материаллары ефирә верәндә мәнән јүнкүлләширәм.

Елә буна көрә дә јолларда әзијјәт чәкмәјә дәјәр.

Ону да дејим ки, Азәрбајҗанла сых әлагә сахлајырам. Башчылыг етдијим „Күлүстан” әдәби бирлијинин үзвләри илә тез-тез Губа, Гусар, Хачмаз вә Дәвәчи рајонларында олур, һәмкарларымыз вә јарадычы зијалыларла көрүшүрүк.

—Ешитдијимизә көрә, сизи дохсанынчы илин 20 январында тәгиб едибләр...

—Даһа доғрусу, о вахткы КГБ—јә тапшырыг верилмишди ки, мәни арадан көтүрсүнләр. „Күнаһым” да о олмушду ки, гошунларын Бакыја һәрәкәт етмәк нијјәтини радио илә сојдашларымыза чатдырмышдым. Азәрбајҗанын башына кәлән мүсибәтләри, һәгигәтләри бүтүн дүнјаја јајырдым. Гарбачова тәкзибләр көндәрмишдим. Дәрбәнд стансијасында исә пикетин тәшкилатчысы олмуш, һәмјерлиләримизлә һәрби ешалонун гаршысыны кәсә билмишдик. Сон анларда һәрби команданлыг тактиканы дәјишиб гуру јолла һәрәкәтә үстүнлүк вермишди. О вахт биз тәһлүкәнин гаршысыны алмаг имканына малик олмадыг, амма бүтүн азәрбајҗанлылары ајаға галдырдыг. Илк дава-дәрман, әрзаг карваны да Бакыја Дәрбәнддән көндәрилмишди. Мәни исә Аллах өзү хилас етди...

—Дәрбәнд шәһәрини Азәрбајҗанла минләрлә тел бағлајыр. Халгымызын бир чох мәшһур шәхсијјәтләри дә елә бурада јетишиб.

—Бәли, сиз һаглысыныз. Азәрбајҗанын танынмыш кенераллары - Балакишибәј Әрәблински, Тофиг Сејидов, Немәтулла һејдәров, һүсејн Рәсулбәјов, бәстәкар Асәф Зејналлы дәрбәндлидирләр. Тәәссүф ки, бу көркәмли шәхсијјәтләрин адларынын әбәдиләшдирилмәси, еләчә дә гәдим тарихи абидәләримизин горунмасы үчүн аз иш көрүлүр.

Дағыстанда Азәрбајҗан дилиндә гәзет вә журналлар чыхырма?

—Азәрбајҗан дилиндә јеканә “Дәрбәнд” гәзети чыхыр. Тәәссүф ки, онун охучусу аз, малијјә чәтинликләри исә чохдур. Мүасир компјүтер аваданлығы јохдур. Буна көрә дә гәзетин полиграфик сәвијјәси чох ашағыдыр, милләтин проблемләрини һәртәрәfli ишыгландыра билмир.

Доғрудур, Дағыстан Республикасы Дөвләт Шурасынын үзвү, Дәрбәнд рајону мүдиријјәтинин башчысы Сејид Гурбанов чәнабларынын сәји илә, ”Дәрбәнд” республика гәзети статусу алыб, лакин бу, чәтинликләрин һәлли үчүн там чыхыш јолу дејил.

—**Сөһбәтимизә даһа нә әлавә етмәк истәрдиниз?**

—Бизи унутмајын. Гој Азәрбајчанда билсинләр ки, Дағыстанда тәкчә гоншулар дејил, милләтимизин 150 миндән чох нүмајәндәси јашајыр. Самурун һәр ики тајындан анчаг хош хәбәрләр ешитмәк истәјирик. Гој мүһарибә булудлары Вәтәнимизин сәмасындан тез чәкилсин. Дағыстан радиосу илә торпагларымызын азадлыг хәбәрини динләјичиләрә вә бүтүн дүнјаја чатдырмаг хошбәхтлији мәнә дә нәсиб олсун!

Мәһәммәд Османов
“Заман”

16 апрел 1998-чи ил.

Аз. ТВ-нин “Дөвран” верилишиндә.

Бу күнләрдә Аз.ТВ-нин “Дөвран” верилиши Дәрбәнд тамашачыларынын бөјүк диггәтини чәлб етмишдир. Буна сәбәб он ики јашлы мүғәнни, Солтан һачыбәјов адына Сумгајыт шәһәриндәки мусиги мәктәбинин тәләбәси, Түркіјәдә кечирилмиш Шәрг маһнылары фестивалынын лауреаты Самир Јусифовун һәмјерлимиз, шаир-журналист, ”Күлүстан” әдәби бирлијинин сәдри Таһир Саләһин “Дәрбәндә кәл”, „Дәрбәнд көзәли” вә диқәр шеирләринә бәстәләнмиш маһнылары мәһарәтлә ифа етмәси олмушдур. Шеирләрә мусигини бу күн Азәрбајчанда шаир-бәстәкар кими танынмыш мусигигичи Зөһраб Хасајев јазмышдыр. З.Хасајев „Шәмс” халг чалғы аләтләри ансамблынын рәһбәридир.

Севиндиричи һалдыр ки, Таһир Саләһин лирик шеирләри гыса бир мүддәтдә һәм Азәрбајчанда вә һәм дә Дағыстанда бөјүк популјарлыг газанмышдыр. Артыг бир чох мүғәнниләр:

Дағыстанын халг артистлэри Әһмәд Оручов, Тәрлан Мәммәдов, „Дағыстан” Дөвләт Телеширкәтинин солисти Роза Магсудова, Азәрбајчандан олан ифачылар Мейди Јусифов, Сәнубәр Көзәл (Исајева), Јасәмән Мәммәдова, Нуријә Нәсәнова вә башгалары тез-тез Таһир Саләһин шеирләринә бәстәләнмиш маһнылары телевизијада вә радиода ифа едирләр.

Һәмкарымызын шеирләринә јазылмыш маһнылар Дағыстан халгларынын бир нечә дилинә тәрчүмә едилмишдир. Һәмјерлимизи тәбрик едирик!

Т. Османов

„Дәрбәнд“, 26 јанвар 1999-чу ил.

РФ ҺӨКҮМӘТИ АПАРАТЫНЫН ТАҺИР САЛӘҺӘ МӘКТУБУ

Бу илин мај ајында Дәрбәнддәки „Күлүстан” Әдәбијатчылар Иттифагынын президенти, һәмјерлимиз, шаир-журналист Таһир Саләһ (Һачәлијев) Русија Федерасијасынын президенти В.Путинә мәктуб көндәрәрәк ону президент сечкиләриндә газандығы гәләбә мүнәсибәтилә тәбрик етмиш, Русија халгына сүлһ, тәрәгги вә шәхсән президентә чан сағлығы, уғурлар вә сәадәт арзуламышдыр.

Таһир Саләһ мәктубда Дәрбәнд шәһәринин вә Дәрбәнд рајонунун социал инкишафы илә әләгәдар өлкә президентинә бир нечә фәјдалы тәклифлә мүрачиәт етмишдир. Мүрачиәтдә дејилир ки, рекионун көзәл тәбии еһтијатлары, тарихи вә тәбиәт абидәләри вардыр. Шәһәрдә көзәл турист базасы вә и.а. јаратмаг олар ки, бу да тәкчә шәһәр үчүн дејил, өлкә үчүн әләвә кәлир кәтирә биләр.

Бу күнләрдә „Күлүстан” Әдәбијатчылар Иттифагынын президенти Таһир Саләһин адына РФ һөкүмәти апаратындан чаваб мәктубу алынмышдыр. Мәктубда дејилир:

“-Русија Федерасијасы президенти мүдиријјәтинин вәтәндашларын мүрачиәтләри үзрә ишләр идарәсиндән РФ һөкүмәти апаратына дахил олмуш мүрачиәтинизә бахылмыш вә практики ишдә истифадә олунмаг үчүн нәзарәтә алынмышдыр.”

“ Шәфәг” 30 сентјабр 2000-чи ил.

ТӘБРИК ЕДИРИК

ҲӘМКАРЫМЫЗЫН 50 JAШЫ

Дағыстанда вә доғма Азәрбајчанда Таһир Салех кими танынан шаир-журналист Таһир Һачәлијев јарым әср бундан әввәл рајонумузун Пүстәгасым кәндиндә анадан олмушдур. Әсрләрин говушуғунда онун 50 јашы тамам олур.

Таһир Салех һәлә орта мәктәб илләриндә халгынын тарихинә бөјүк мараг көстәрмишдир. Бу күн исә о, өз гәләми илә доғма јурдунун, Дағыстан вә Азәрбајчан халгларынын достлуғунун јени сәһифәләрини јазыр.

Таһир Салех Дағыстанын әмәкдар мәдәнијјәт ишчиси, Русија Журналистләр Иттифагынын үзвү, „Күлүстан” Әдәбијјатчылар Иттифагынын президенти, „Гафгаз” журналынын Дағыстан редаксиясынын рәһбәри, Түркијәнин мүстәгил телевизија каналынын кураторудур. Дағыстан вә Азәрбајчан халглары арасында достлуг вә әмәкдашлығын мөһкәмләндирилмәси фәалијјәтинә көрә Азәрбајчан Журналистләр Бирлијинин мүкафатына лајиг көрүлмүш, бир чох фәхри фәрманларла тәлтиф едилмишдир.

Бүтүн бу фәалијјәти илә јанашы, о, Челјабинск Мәдәнијјәт Институтуну битирмиш, 1984-чү илдән 1998-чи иләдәк Дағыстан Дөвләт Телерадио Ширкәтиндә Азәрбајчан редаксиясынын редактору вә сонра баш редактору вәзифәсиндә ишләмишдир. Һал-һазырда Дәрбәнддәки Азәрбајчан Дөвләт Драм Театрынын бәдии һиссә мүдири вәзифәсиндә чалышыр.

Һәмјерлимиз вә һәмкарымыз Таһир Салехи анадан олмасынын 50 илији мүнәсибәтилә тәбрик едир, она сәадәт вә кәләчәк фәалијјәтиндә даһа бөјүк уғурлар арзулајырыг.

“Шәфәг”

14 октјабр 2000-чи ил.

ТӘБРИК ЕДИРИК !

„Гызыл гартал – 2001” мүкафаты аланлар арасында гәләм достумуз, ДР әмәкдар мәдәнијјәт ишчиси Таһир Салех дә вардыр. Фәхри Вәрәгәдә јазылмышдыр:

„Халглар арасында достлуғун вә милли мәдәнијјәтин инкишафында бөјүк төһфәсинә көрә” Таһир Сејидәли оғлу Һачәлијев мүкафатландырылыр.

Н. БОГДАНОВ

Русија Журналистләр Иттифагынын сәдри

Биз Таһир мүүлими үрәкдән тәбрик едир, она јорулмаз фәалијјетиндә даһа јүксәк уғурлар диләјирик.

“Дәрбәнд”
8 ијун 2002-чи ил.

ЖУРНАЛИСТ

Он-он ики ил бундан габаг Дағыстана јарадычылыг езамијјәтинә кетмишдим. Мәгсәдим дә „Дағыстан” дәвләт телерадио ширкәтинин нәздиндә фәалијјәт көстәрән Азәрбајчан дилиндә верилишләр редаксиясынын ишиндән сөз ачмаг иди.

Гатардан сүһ тездән дүшмүшдүм. Таксијә отуруб хаһиш етдим ки, мәни телерадио ширкәтинә апарсын.

Миник машынындакы радиогәбуледичи Маһачгала радиосуна көкләнмишди. Саат јерли вахтла сәккиз оларды. Елә бу ан доғма дилимиздә бу сөzlәри ешитдим:

—Данышыр Маһачгала! Сабаһыныз хејир, әзиз радио динләјичиләри. „Маһны чәләнки” верилиши ефирдәдир...

Бир нечә санијәдән сонра республикамызын халг артисти Зејнәб Ханларованын ифасында маһнылар сәсләндирилди...

Һәмин күн Азәрбајчан дилиндә верилишләр редаксиясынын баш редактору Таһир Саләһлә иш отағында көрүшдүк. Олдугча хошхасијјәт, меһрибан, сөһбәтчил олан һәмкарым мәнә редаксиянын фәалијјәтиндән кениш сөһбәт ачды, јарадычы коллективин үзвләри илә мәни таныш етди.

О вахт чох гәрибә бир һадисә илә гаршылашдыг. Редаксиянын почтуна дахил олмуш бир мәктуб диггәтими чәлб етди. Азәрбајчанлы динләјичи мәктубу рус дилиндә јазмышды. Һәмин динләјичи баш редактор Таһир Саләһә тәшәккүрүнү билдирир, јазырды ки, сизин верилишләр бизи өз доғма дилимизи унутмаға гојмур, адәт вә әнәнәләримизи јада салыр. Мәктубун сонунда белә сәтирләр јазылмышды:

„...Бағышлајын ки, доғма дилимизи билмәдијим үчүн мәктубу русча јазмышам...”

Мәним фикрә кетдијими көрән Таһир гајғылы-гајғылы чіјнимә тохунду:

- Достум, материалында бу мәсәләжә дә јер ајырарсан, — деди. Вәтәндән узағларда јашајан сојдашларымыз дилимизи, грамматикамызы унудурлар... Бизим дә журналист борчумуз одур ки, итириләнләри кери гајтарағ, милли көкә гајыдыш үчүн көрпү јарадағ...

Азәрбајчана гајыдандан сонра мән бир нечә республика гәзетиндә Дағыстанда фәалијјәт көстәрән Азәрбајчан редаксиясынын чәфакеш коллективи һағгында кениш мәлумат вердим. Таһирлә достлуғумузса индијә кими давам едир. О, редаксияја рәһбәрлик етдији дөвр әрзиндә јолуну тез-тез Бакыја салыр, милли радиомузун ән көзәл верилишләрини, мусиги програмларыны лентә јаздырыр, Маһачгалаја чатан кими ефирдә сәсләндириди.

Он ил гәләм достум, чәфакеш, зәһмәткеш журналист Таһир Салех „Дағыстан” дөвләт телерадио ширкәтиндә Азәрбајчан дилиндә радио верилишләри редаксиясына рәһбәрлик етди. Сајсыз-һесабыз радио верилишләри, радио очеркләр һазырлады. Онун сәји илә көзәл коллектив формалашдырылды. Таһирин јарадычылығ ахтарышлары инсанларла үнсијјәт јаратмағ бачарығы, пешәкарлығы нәтичәсиз галмады. Она Дағыстан Республикасынын әмәкдар мәдәнијјәт ишчиси фәхри ады верилди.

Таһирдә олан јарадычылығ ешги, ахтарыш чәһди, журналист инадкарлығы адамда јахшы мәнәда һәсәд јарадыр. Өзү демишкән, бир ајағы Дағыстанда олуб, бир ајағы Азәрбајчанда. Дағыстан вә Азәрбајчан халғлары арасында достлуғ, мөһрибанлығ, инам һисләринин мөһкәмләnmәсиндә гәләми илә көмәклик көстәрмишдир.

Таһир Салех (Сејидәли оғлу һачәлијев) Дәрбәнддә фәалијјәт көстәрән „Күлүстан” әдәбијјат бирлијинин дәјишмәз президентиدير. Милли дилимиздә јазыб-јарадан зијалыларымызын әсәрләри мәнз бу бирлијин гајғысы нәтичәсиндә Дағыстанда вә Азәрбајчанда чап едилмиш, ишығ үзү көрмүшдүр.

„Күлүстанын” үзвләри тәкчә Дағыстанда дејил, МДВ өлкәләриндә, Азәрбајчанда да вардыр. Губада фәалијјәт көстәрән „Ај ишығы” әдәби бирлијинин чап етдирдији „Ај ишығы” (Бакы-95) топлусунда „Күлүстан”-ын үзвләринин дә әсәрләри чап едилмишдир.

Русија Журналистләр Бирлијинин үзвү, Дағыстан Республикасынын эмәкдар мәдәнијјәт ишчиси, шаир Таһир Салехин 50 иллији кечән ил тәнтәнә илә гејд едилмишдир. Оун барәсиндә һәм Дағыстан, һәм дә Азәрбајчанда сајсыз-һесабыз јазылар верилмишдир.

Таһир Салех (һачәлијев) Губада доғулмушдур. О, Челјабинск Дөвләт Мәдәнијјәт институтуну битирмишдир. Һазырда Дағыстан Республикасы, Дәрбәнд шәһәриндә рус вә јәһуди дилиндә бурахылан „Вәтән” гәзетинин хүсуси мүхбири, „Гафгаз” журналынын Дағыстан үзрә редактору, Түркијәнин МТВ телевијја каналынын тәмсилчисидир.

Истедадлы журналист, көзәл инсан, һәссас гәлбли шаир Таһир Салех јенә ејни һәвәслә јарадычылығла мәшғул олур, јер үзүндә хејир ишләрин галиб кәлмәсинә, инсанлар арасында достлуг вә мөһрибанлығын, гаршылығлы инамын мөһкәмләнмәси ишинә гәләми илә көмәклик көстәрир.

Мәһәммәд Османов
Азәрбајчан Журналистләр Бирлијинин үзвү
“АЗЕРРОС” №7 (22), ијул 2002

МӘНАЛЫ КЕЧӘН ӨМҮР

Нағыл вә дастанларда белә көк салан, әлверишли чоғрафи шәраити олан гәдим гала Дәрбәндиң ады тарихин јаддашында өзүнәмәхсуз бир из бурахыб. Бир вахтлар „Шәргин гапысы” адланан улу Дәрбәнд Авропаја, Асијаја узаныб кедән „Ипәк јолу”-нун астанасы адланарды. Бүтүн тичарәт јоллары Дәрбәнддән кечдијиндән карвансараларда, базар вә дүканларда даима һәјат гәјнајар, инсан әлиндән тәрпәнмәк олмазды. Һазырда 1806-чы илдән чар Русијасынын тәркибинә дахил едилән Дәрбәндиң 30% әһалиси азәрбајчанлылардан ибарәтдир.

Чырпынан Хәзәрин саһилини дөјәчәләјән ләпәләр јеничә сақитләшмишди. Саһилин јахынлығында көјдәлән биналарын биринин доғгузунчу мәртәбәсиндә јерләшән кичик пәнчәрәдән сачлары бүсбүтүн ағармыш, көзләриндә кизли кәдәр кизләнән бир нәфәрин бахышлары хејли вахт иди көј Хәзәрин сонсуз үфүгләринә дикилиб галмышды... Һәрдән дәриндән бир аһ чәкиб, Хәзәрин гојнундан бухарланан илыг һаваны чижәринә чәкдикчә она елә кәлирди ки, Азәрбајчандадыр. Уддуғу һава исә

Губанын абу-навасыдыр...Гүрбәт...Сән нечә дә јандырыб, јахырсан инсаны...

Губада фәһлә аиләсиндә доғулуб боја–баша чатан Таһир Салех 30-илдир Дәрбәнддә јашајыр. Гәлби һәмишә гуруб, јаратмагла чырпынан бу инсан кешмәкешли бир өмүр јашамышдыр...

Әскәри хидмәтини јеринә јетириб гајытдыгдан сонра, Хачмазын Худат гәсәбәсиндә азад комсомол тәшкилатынын сәдри тәјин олунмуш, сонра исә 1972-1984-чү илләр ССРИ Дәмирјол Назирлијинин Шимали Гафгаз үзрә Маһачгала шөбәсиндә тәлибатчыдан тутмуш баш мүһәндис вәзифәсинәдәк јүксәлмишдир. 1984-чү илдән исә Дағыстан Дөвләт теле-радиосунда редактор, даһа сонра баш редактор вәзифәләриндә чалышыб. Ејни заманда Азәрбајчан дили үзрә верилишләр шөбәсинин мүдири вәзифәсини дашыјыб. Елә һәмин мүддәтдән дә бүтүн һәјатыны јарадычылыға бағлајыб. 3 ил „Вәтән” гәзетинин рус бөлмәси үзрә куратор, Дағыстан Азәрбајчан дөвләт драм театрынын директор мүавини, әдәби һиссә мүдири вәзифәләриндә сәмәрәли чалышыб. һазырда исә „Гафгаз” журналынын редактору вәзифәсиндә фәалијјәт көстәрир. Анчаг, раһатлыг нә олдуғуну билмәјән, даима ахтарышда олан Таһир Салех бунунла ишини битмиш һесаб етмир. һәмвәтәнләримизи өз өвладлары гәдәр севән, онларын гајғысына галан Таһири Дәрбәнддә јашајан азәрбајчанлыларын там орта тәһсил верән експерементал мәктәбин олмамасы, кадрларын јерләшдирилмәси, ана дили проблеми чидди марагландырыр. Азәрбајчан Тәһсил Назирлији илә мүгавиләләр бағланылмасына бахмајараг, вахтлы-вахтында дәрсликләр, програмлар јерләрә чатдырылмадығындан орта тәһсил мәктәпләриндә дәрсликләр чатышмыр.

Заманын кәрдишиндә халгын һәр саһәдә көмәјинә чатан чәмијјәтин варлығына еһтијач дујан Таһир Салех Азәррос ФМММ-ин филиалынын Дәрбәнддә ачылмасына наил олмуш вә һәмвәтәнләримизлә ишкүзар мүнасибәтләри кенишләндирмишдир. Бу ишдә елоғлумуз Азәррос ФМММ-ин сәдри Сөјүн Садыгов она јахындан көмәклик едир. Ејни заманда Таһир Салех халг арасында өз дәјәрли јазылары илә бөјүк һөрмәт вә нүфуз газанмыш „Азәррос” гәзетинин Дағыстан Республикасы үзрә мүхбиридир. Даима ахтарышда олан Таһир халгы нараһат едән проблемләрлә марагланыр, баш верән олајлары өз хүсуси дәсти-хәтти илә гәләмә алыр.

Нәлә 1990-чы илдә радиода ишләдији дөврдә шеир вә сәнәт вурғуну олдуғундан „Нарынгала” мусигили информасија програмыны јаратмышды. Бунунла кифајәтләнмәјән Таһир Салех „Күлүстан” әдәби јарадычылыг бирлијини дә тәшкит етмиш, сөз усталарыны һәмин бирлијин әтрафына топламышды. Елә һәмин вахтдан да Дәрбәнддә әдәби бирлијин әсасы гојулмушду. Һазырда бирлијин тәркибиндә јарадычылыгла мәшғул олан сәнәткарларын сәси бүтүн шәрг өлкәлериндән, о чүмләдән Түркіјә вә Ирандан кәлир. Бир сыра дөвләтләрин радио вә телевизија верилишләриндә „Күлүстан” әдәби бирлијиндә чалышан јазарларын јарадычылығундан нүмунәләр сәсләндирилир, мәтбуат сәһифәләриндә ишығландырылыр. “Күлүстан” әдәби бирлији Азәрросун тәркибиндә јарадылмыш “Шәһријар” мәчлиси илә дә мүнтәзәм әлагәләр сахлајыр, әдәби дүнјанын инчәликләрини биркә арашдырырлар.

Бајагдан балконда дајаныб хатирәләр аләминә гапылыб галан Таһир күнәшин ал шәфәгләри бәрг вуран Хәзәрин парлаг ләпәләрини сејр етдикчә өтән өмрүнүн һәдәр кечмәдијини хатырлајыр, гәлбини хош дүјғулар бүрүјүр. Нурлу симасында севинч долу бир тәбәссүм ојнајыр...

Мән мадди чәһәтдән о гәдәр дә варлы ола билмәдим...Амма, өзүмү дүнјанын ән варлы адамы санырам. Узун илләрин ачылы-ширинли күнләриндә мәнә дајаг олан, вәфалы һәјат јолдашым Һәчәрим, беш оғлум варым, дөвләтим дејилми?...Инсаны садәлик вә инсанлыг зәнкинләшдирәр. Зәһмәтим дә ки халғым тәрәфиндән һәмишә гијмәтләндирилиб. Бир көр нә гәдәр мұкафатларым, фәхри адларым вар. Күлүмсүнүр... Әскәрликдә икән Ленин јубилеји илә әлагәдар „Һәрби һава гүввәләри әлачысы” фәхри адыны алмышам. Бу мәним илк мұкафатым олуб. 1-чи дәрәчәли һәрби идманчыјам. Һәрби һиссәмиздә 100 метр мәсафәни мәндән сүрәтлә гачан јох иди. Елә индинин өзүндә дә әкәр чаванларла јарыша чыхасы олсам, гәләбә чаларам. Дағыстанын әмәкдар инчәсәнәт хадими вә әмәкдар мәдәнијјәт ишчисижәм. Һәм Дағыстанын, һәм дә Русијанын әмәкдар журналисти фәхри адларына, “Золотој орјол”, Һ.Б.Зәрдаби адына мұкафатлара лајиг көрүлмүшәм.

Таһир евинин кичик пәнчәрәсинин чәрчивәсинә сығал чәкди. Санки, бу кичик пәнчәрәни гучараг, бағрына басачагды:

-Бу пәнчәрә олмасајды үрәјим партларды. Неч олмаса бурадан Вәтәнә сары тез-тез бојлана билирәм. Нәрдән мәнә елә кәлир ки, дәнизин шылтаг суларынын о бири саһилиндә јерләшән Азәрбајчаныма доғру әлими узатмышам, онун гызыл гумуну овучларым ичиндә ојнадырам... Гәлбим бунунла овунур, үрәјим бунунла тәскинлик тапыр...

ЕСМИРА

„Бирлик“

Сургут, октябр 2003-чү ил.

ЖАЗЫЧЫЛАР БИРЛИЈИНӘ ГӘБУЛ ОЛУНДУ

Азәрбајчан Жазычылар Бирлијинин акт залында ДР Жазычылар Иттифагынын Дәрбәнд рекионал шөбәсинин Азәрбајчан бөлмәсинин сәдри, Русија азәрбајчанлыларынын ФМММ Дағыстанын нүмајәндәлијинин сәдри, РФ Журналистләр Иттифагынын үзвү, ДР әмәкдар мәдәнијјәт ишчиси, шаир журналист Таһир Салехлә көрүш кечирилмишдир. Көрүшдә чыхыш едән Азәрбајчан Жазычылар Бирлијинин сәдри, халг јазычысы Анар демишдир: Таһир Салех бүтүн мәнәли өмрүнү Азәрбајчанла Дағыстан мәдәнијјәт вә инчәсәнәт хадимләри арасында мәдәни көрпүнүн јарадылмасына һәср едән бир шәхсдир. Онун шеирләри республикамызын бир сыра гәзет вә журналларында дәфәләрлә чап олунмушдур.

Дәрбәнддә “Күлүстан” әдәби бирлијини јарадараг шеирә һәвәси оланларын үзә чыхмасына шәраит јаратмышдыр.

Гыса чыхышда белә бир инсан һаггында әтрафлы данышмаг мүмкүн дејилдир.

Она вә һәмкарларына руһ јүксәклији, узун јарадычылыг илләри үчүн бөјүк енержи арзулајырам!

Көрүшдә иштирак едән Азәрбајчан Жазычылар Бирлији сәдринин биринчи мүавини Фикрәт Гоча, ЈБ катиби Ариф Әмраһлы, Аббас Абдулла, Мөвлүд Сүлејманлы, Таһир Талыблы, Октај Шамил, Кәләнтер Кәләнтерли, Әләкбәр Салаһзадә, Маариф Солтан кими шаир вә јазычылар Таһир Салехин кечдији јарадычылыг јолуну гијмәтләндирәрәк онун ЈБ-нә үзв гәбул едилмәсинә лајигли олдуғуну кәстәрмиш, сонра танынмыш јазычы Мөвлүд Сүлејманлы һәмјерлимизә өзүнүн чапдан чыхмыш “Үч роман” китабыны бағышламышдыр.

Көрүшүн ахырында чаваб сөзү илэ чыхыш едэн Азербайжан Жазычылар Бирлигинин үзвү Таһир Салех онун жарадычылыгына белэ бир мөтөбөр мәчлисдә гиймәт верилмәсини вә JB-нә гәбул едилмәсини онун һәјатынын ән унутулмаз аны олдуғуну вә жүксәк етимады доғрултмаг үчүн даһа бөјүк сәјлә чалышачағыны билдирмишдир. “Дәрбәнд” гәзетинин коллективи Таһир Салехи Азербайжан JB-нә үзв гәбул едилмәси мүнәсибәтилә үрәкдән тәбрик едир, она даһа бөјүк уғурлар диләјир. Азербайжан Жазычылар Бирлигинин илк үзвү олмаг һәм бөјүк шәрәф, һәм дә бөјүк мәсулијјәтдир. Әминик ки, Таһир Салех бу мәсулијјәти дәриндән дәрк едир вә жүксәк ады ләјагәтлә дашыјачагдыр.

ҺАЧЫ КӘРИМ

“Дәрбәнд”, 7.02.2005– чи ил.

БИЗИМ ДИЈАРЫН ОҒЛУ

Тале ону мүхтәлиф үнванлара говушдурду. һәм јахын, һәм дә узаг илләрин сәјјаһына чеврилди. Өмрүнүн кәнчлик илләри Хәзәрлә говушан Самурун о тајы бу тајында, каһ доғма дијары, дүнјаја көз ачдығы Губада, каһ да улу Дәрбәндин нағылвары дүнјасында гәрар тутду. Гара шәвә сачлар елә бу јолдача ағармаға башлады.

Тале инсанын үзүнә нечә күлмәлидир? Тәкчә вар-дөвләтлә, наз-немәтләми!?

Һәм доғулдуғу, һәм дә сонрадан мәскунлашыб јурд сечдији меканда севилиб әзизләнирсәнсә, бу өзү вар-дөвләт дејилми!

Таһир Салехлә илк танышылығым, он ил өнчә, Хачмаз телерадио ширкәтиндә ишләдијим вахт олду. Дәрбәнддән гәләм достлары илэ кәлмишди. Онларын Хачмазлыларла экран көрүшүнә вахт ајырдыг. Дәрбәнддәки јарадычысы Таһир Салехин олдуғу “Күлүстан” әдәби бирлигинин үзвләринин поетик чыхышлары достлуг, гардашлыг, вәтән севкиси, нотлары үзәриндә көкләнмишди. Бу көрүш биздә дә хош тәәссүрат ојатды. Ахы, гәдим Азербайжан дијарынын сөзлү-нәғмәли гонаглары бизим ган гардашларымыз идиләр. Ахы, даима Дәрбәндин һавасыны удуб, чөрәјини, сујуну аз дадмамыш, ширин Дәрбәнд ләһчәсини аз динләмәмишдик.

Гәләм достумуз, өмрүнү мәтбуата бағламыш Таһир мүәллимлә бу јахынларда јенә редаксиямызда көрүшдүк. Гәфил кәлиши, күләр тәбәссүмү илэ јенә көнлүмүзү фәтһ етди.

Бир јердә гәрар тута билмәјән, даими һарајаса, һансы көрүшәсә тәләсән Таһир Салех бу дәфә һәјатынын мүәјјән мөгамларындан ачыглама верди.

Дағлар дијары улу Дәрбәнд отуз ил әввәл бир өвлад кими Таһири гаршылады вә гојнунда һәмишәлик исти јува верди. Әскәри хидмәтини баша вурдугдан сонра Худатда комсомол тәшкилатчысы, 1972-84-чү илләрдә Маһачгала дәмир јолунда тәлиमतчы вә баш мүһәндис вәзифәләриндә чалышмышдыр. Сонра исә Дағыстан Дөвләт телерадиосунун Азәрбајчан бөлмәсиндә редактор, 1998-чи илдән исә Дәрбәнддә Азәрбајчан Дөвләт драм театры директорунун мүавини вә бәдди һиссә рәһбәри вәзифәсиндә чалышмышдыр. Журналистик фәалијјәтиндә марағлы мөгаләләри, очерк вә репортажлары, шеирләри, телерадио марафонлары илә ики гардаш республиканын – Дағыстан вә Азәрбајчан охучуларынын вә динләјичиләринин јаддашында галыб. Таһир мүәллимин шәхси сәји вә зәһмәти илә әрсәјә кәлмиш “Күлүстан” әдәби јарадычылыг бирлији вә ејни адлы мәтбу органы Дағыстан сәрһәддиндән кәнарларда мәшһурдур. ”Күлүстанчылар” “Халғларын достлуғу - әдәбијатларын достлуғудур” девизи алтында сәмәрәли вә мөгсәдјөнлү иш апарырлар. Таһир Салех Дағыстанда нәшр олуна “Вәтән” республика гәзетинин хүсуси мүхбири вә Азәрбајчан үзрә әлагәләндиричиси ишләмишдир.

Бу күн исә јарадычылығы сәрһәд билмәјән Таһир Салех “Гафгаз” журналынын вә Русија Азәрбајчанлыларынын милли федерал мухтаријјәтинин органы Москвада нәшр олуна “Азеррос” гәзетинин Дағыстан үзрә рәһбәри, БМТ-нин Шимали Гафгазда наркоманија вә наркобизнеслә мүбаризә үзрә мәтбуат Мәркәзинин вә NTV(Түркијә) телеконалынын әлагәләндиричисидир. Таһир һәм дә ичтимаи-сијаси фәаллығы илә фәргләнмишдир. Дәфәләрлә Дәрбәнд шәһәр Советинин депутаты вә Дағыстан Али мәһкәмәсинин ичласчысы сечилмишдир. Елоғлумуз Азәрбајчанла Русија вә Дағыстан арасында јаранмыш достлуғ вә гардашлыг әлагәләринин мөһкәмләндирилмәсиндә сәси, сөзү вә јери билинән зијалылардандыр. О, дәфәләрлә Дағыстанын, Азәрбајчанын вә Русијанын журналист бирликләринин мүкафат, фәхри фәрман вә тәшәккүрләрини алмыш, Дағыстан вә Русијанын эмәк икидлијинә вә ејни заманда инсанларын һәјатыны хилас етдијинә көрә дөвләт мүкафатларына, медал вә дөш нишанларына лајиг көрүлмүшдүр. Таһир Салехин Дағыстан,

Азәрбајҗан вә бүтөв Гафгаз халғлары арасында достлуг әлагәләринин мөһкәмләндирилмәсиндә хидмәтләри гејд олунмаја билмәз. Оун додағларында һәмишә “Достлуг” сөзү ешитмәк олар. О, Дүңја Азәрбајҗанлыларынын биринчи һәмрәјлик гурултајынын, Гафгаз вәтәнпәрвәрләринин Бақыда кечирилмиш гурултајынын вә дикәр мәчлисләрин нүмајәндәси олмушдур.

Һәмвәтәнләримизин хош сорағы, һәјат уғурлары биздә фәрәһ һисси доғуруп. Таһир Салех Дағыстанын әмәкдар мәдәнијјәт ишчиси, Русија вә Дағыстан журналистләр иттифағларынын үзвү, ејни заманда Русија Азәрбајҗанлыларынын федерал милли мәдәнијјәти мухтаријјаты шурасынын үзвүдүр, бу дурумун Дағыстан Республикасында нүмајәндәлијинин сәдри, һәмчинин Таганрог “Достлуг” - “Дружба” чәмијјәти шурасынын вә ишләр мүдиридир. Фәал, ичтимаи фәалијјәти ону јарадычы ишиндән ајыра билмир, әксинә Таһирдә ахтарышда олмағ, әлагәләри дар чәрчивәдән кениш мәчраја јөнәлтмәк имканлары верир. Һәм Дағыстанын, һәм дә Русијанын әмәкдар журналисти фәхри адларына, “Золотој орјол” вә Һәсән Бәј Зәрдаби адына мұкафатлара лајиг көрүлән Таһир Салех јарадычылығ мөвзулар достлуг вә гардашлығ, дүңја Азәрбајҗанлыларынын һәмрәјлији нотлары илә көкләнмишдир.

Бу дәфә редаксиямызда оларкән “Азәррос” гәзетинин Азәрбајҗан вә рус дилиндә чыхан сон нөмрәләрини бизә тәғдим етди. Гәзетин бир сәһифәси Азәрбајҗанын игдисадијјат, мәдәнијјәти-инчәсәнәти, тарихи шәхсијјәтләри, мүгәддәс ислам дини, Дағлығ Гарабағ вә дикәр мөвзуларда марағлы вә рәнкарәнк мәгалә, очерк вә тәдгигат јазылырла зәнқиндир.

Бурада Таһир Салехин әмәји аз дејилдир вә јалныз гәлбимиздә Таһир мүәллимә вәтәнпәрвәр-зијалы фәалијјәтинә көрә дәрин миннәтдарлығ һисси баш галдырыр.

О, даим ахтарышдадыр, даим јазыр, гәләмин, сөзүн гүдрәти илә узағ-узағ елләри јахынлашдырыр, һарада јашамасындан асылы олмајарағ һәмвәтәнләримизи мәнән бирләшдирир, бу јазылар көнүлләри охшајыр. Оун гәләми һәмишә һағга, әдаләтә, һәгигәтә вә јурд севқисинә сөјкәниб. Публисист јазыларында һәр шејдән әввәл Азәрбајҗан реаллығыны, бирлик вә һәмрәјлик мејарларыны әсас көтүрүб. Таһирин уғуру да бундадыр.

Ортабој, гыврағ көркәмли Таһир Салех һәмишә нараһатдыр, дүшүнчәләрдәдир. Фикри, хәјалы доғулуб боја-баша чатдығы јурдда, Азәрбајҗандадыр...

Кечәдән хејли кечмәсинә бахмајараг пәнчәрәсиндән ишыг сүзүлүр, үрәјини ағ вәрәгләрә көчүрүр, һәрдән дә пәнчәрәдән үзү чәнуба Хәзәр боју доғма Вәтәнин үфүгләринә бојаныр. Јох, бу һәсрәт дејил, доғма дијар севкисидир, орадан кәлән Шаһдағын һавасыны удмаса бәлкә дә өмрүнү жарымчыг саяр...

Новрузгабағы күнләрдә јенә гонағымыз олду Таһир Салех. Ағсачлы улу Дәрбәндин Нарынгаласындан Новруз тонгалларынын вә шамларынын ишығыны кәтирмишди елә бил. Орадакы Азәрбајчан елләринин севинчиндән, бајрам әһвалындан, һәмрәјлијиндән сөз ачды. Өјрәндик ки, доғма Бакыны зијәфәт етмиш, Азәрбајчан Јазычылар Бирлији Дағыстан шөбәсинин сәдри кими ады чәкилән гурумда мөһрибанлыгла гаршыланмыш, Бирлијин сәдри Анар мүәллимлә өлкәләримизин достлуг вә әдәби јарадычы әлагәләри барәдә кениш сөһбәт кетмиш, онлары даһа да кенишләндирмәк зәрурәти вурғуланмышдыр.

Елоғлумузу Новруз баһар бајрамы мүнасибәтилә тәбрик едир, јарадычы фәалијјәтиндә уғурлар арзулајырыг.

Исмәт Тејјубов
“Хачмаз”

25 апрел 2005—чи ил, №10

ТӘБРИК

Азәрбајчан Јазычылар Бирлијинин, Азәрбајчан, Дағыстан вә Русија журналистләр Бирликләринин үзвү, Дағыстан Республикасынын Әмәкдар Мәдәнијјәт ишчиси, РАФМММ Федерал Шурасынын үзвү, Дағыстанда “Азәррос” гәзетинин тәмсилчиси, Әзиз вә һөрмәтли гәләм достум Таһир Салех!

Сизи анадан олмағынызын 55 иллији мүнасибәтилә үрәкдән тәбрик едирәм. Сиз 1998-чи илдә “Дәрбәндә кәл” адлы шеирләр

китабыңызла әдәбијјата кәлмисиниз. Бундан башга 8 мұхтәлиф алманахта, Русијанын вә Азәрбајҗанын чохлу мәтбуат органларында шеирләриниз чап олунуб.

Шеирләриниздә кәнчләри дүшүндүрән вә һәјәчанландыран мәсәләләрә мұрачиәт едир, онларын әмәјини, мәишәтини гәләмә алырсыныз. Сизин нараһат гәлбинизин чырпынтылары охучуну мәнәви сафлыға, Вәтән торпағынын гәдрини билмәјә чағырыр. Сиз һәмишә Дағыстан—Азәрбајҗан вә диқәр Гафгаз халгларынын достлуғуну тәрәннүм етмисиниз. Охучулар сизи лирик шеирләр мұәллифи кими таныјырлар. Лакин мәтбуат сәһәсиндә дә фәалијјәтиниз кәз габағындадыр.

Әзиз гәләм достум Таһир Сәләһ! Сизи јубилејиниз мұнасибәтилә бир даһа тәбрик едир, мөһкәм чансағлығы вә јарадычылығ наилијјәтләри арзулајырам!

Шихәммәд Сејидмәммәдов
А.А.Бакыханов адына “Күлүстан” елми-әдәби мәчлисинин сәдри, “Араз” али әдәби мұкафаты лауреаты, “Тәрәгги” гәзетинин редактору
“Тәрәгги” гәзети октјабр 2005-чи ил.

ГӘЛӘМ ДОСТУМУЗА ҺӘСР ЕДИЛИР

Өтән ил гоншу Дәрбәнд шәһәринин “Ехо Гюлистан”а (“Күлүстанын сәси“) нәшријјаты тәрәфиндән чапа һазырланмыш, һәмјерлимиз, гәләм достумуз, танынмыш шаир-журналист, Азәрбајҗан—Дағыстан—Русија достлуг көрпүсүнүн тәмәлини гојан вә инкишаф етдирән, нечә-нечә титулун саһиби олан Таһир Сәләһә һәср едилмиш, ”Народный Прометей” (“Халгын Прометеји”) китабы бу күнләрдә ишығ үзү көрмүшдүр.

Китабда Т.Сәләһин һәјат вә јарадычылығыны әкс етдирән фактлар, мөгәләләр, очеркләр, онун һағгында дејилән мәшһур адамларын үрәк сөзләри, шеирләр вә с. топланмышдыр.

Бундан әләвә, китаб Дәрбәнддә нәшр едилсә дә онун әсас мөвзусу Губадакы “Күлүстан” елми-әдәби мәчлисиндән вә Губа “күлүстанчылары”ндан бәһс едир. Фәрәһли һалдыр ки, китабда верилән шәкли фактларда Азәрбајҗанын көркәмли елм вә сәнәт адамлары сырасында Губада јашајыб јарадан Шихәммәд

Сејидмәммәдов вә Закир Елоғлунун да портретләри верилмишдир.

Китабда Русија, Дағыстан вә Азәрбајчанын ән мәшһур јарадычы инсанларынын Т.Салехә мähәббәти әкс олунмушдур. Китаб һәмјерлимизин октјабр ајында анадан олмасынын 55 иллик јубилејинә лајигли төһфәдир.

“Тәрәгги”

25 октјабр 2005-чи ил.

**ГУБАНЫ ДӘРБӘНДӘ
БАҒЛАЈАН ОҒЛАН
(шаир-журналист һәмјерлимиз Таһир Салехә)**

Нә көзәл јарашыр адын—сојадын:
Таһир— тәмиз, Салех—јахшы; сынадым.
Фәтәли хан сијасәтлә, гылынчла,
Сән гәләмлә, фәрасәтлә, инанчла
Дәрбәнди Вәтәнә бағлајан олдун.
Ајрылыг дәрдинә ағлајан олдун.
Губа “Күлүстан”ын Дәрбәнд елиндә
Бағбан тәк бечәриб сахлајан олдун;
Губа—Дәрбәнд арасында бир һејкәл:
Тәбәссүм үзүндә, гәләм әлиндә...
Тәсәввүрүн хәјалымда пир—һејкәл.

Чабир Албантүрк

“Тәрәгги”, 25 октјабр 2005-чи ил.

ДАҒЫСТАНЫН АЗӘРБАЈЧАНЛЫ ШАИРИ

Азәрбајчанлыларын дәдә-бабадан јашадыглары Дәрбәнд шәһәриндә Таһир Салех адында бир шаир јашајыр. Таһир Салех әсл азәрбајчанлыдыр, өз халгынын оғлудур. Дағыстан вә Азәрбајчан арасында достлуг көрпүсү јарадан адамдыр. Таһир Салех Дағыстанда јашајан азәрбајчанлы шаирләри, нәсилләри бирләшдирән Бејнәлхалг “Күлүстан” Јазарлар Бирлијинин президенти вә ејни заманда Русија Азәрбајчанлылары Милли-Мәдәни Мухтаријатынын “Азәррос” Дағыстан

нүмајәндәлијинин сәдридир. ”Дәрбәнд” республика гәзетинин хусуи мүхбиридир. О, Дағыстан Республикасынын Әмәкдар Мәдәнијјәт ишчиси, Азәрбајчан Јазычылар Бирилијинин вә Русија Журналистләр Иттифагынын үзвүдүр.

Дағыстанын ел ағсагалы Сәид Гурбановун сөзү илә десәк “Һарада Таһир вар, орада азәрбајчанлы вар”.

Таһир Саләһин шеирләрини охујанда көрүрүк ки, о, үч шеји сеvir: Аллаһы, азәрбајчанлылары вә јашадығы - бабаларымызын јурду Дәрбәнди.

ДӨВЛӘТ АҒРЫДАҒ (Мәммәдов)
“Азәрбајчан 21 әсрдә”
13-20 апрел 2006.

ТАҺИР САЛӘҺ ДҮНЈАСЫНЫН АНЛАРЫ

Инсан һәјатда гојдуғу изләр илә јаддашлара көчүрүлүр, өз өмүр јолунда халгына аловлу анлар бәхш едир. Белә инсанлардан бири - Таһир Саләһ өз ләјагәти, халгына хидмәти, чәфакеш вәтәнпәрвәрији, торпаға бағлылығы илә фәргләнир.

Таһир Саләһ Азәрбајчан – Дағыстан - Русија халqlар достлуғунун чырағына бәнзәјир. Онун һаггында јазмагла гуртармаг олмаз. Мән Таһир Саләһин досту, гардашы, гәлб сирдашыјам. Таһир журналистдир, публисистдир, шаирдир, халqlар достлуғунун тәрәннүмчүсүдүр, өмрүнү Сәмәндәр гушуна дөндәриб јашајан шәхсијјәтдир. РАФМММ-нин (Азәррос) Федерал Шурасынын үзвү, Дағыстан нүмајәндәлијинин рәһбәри, “Азәррос”ун мүхбиридир. Азәрбајчанын шимал сәрһәддиндән јол кечән дурна гатарынын башчысыдыр. О, мүкафат, тәлтиф үчүн чалышмыр, һалбуки онларча тәлтифи вар.

Таһир Саләһ Дүнјасы бир мәнәлы өмрүн фәлсәфәси, аләмидир. Бүтүн бунлар Дәрбәнддә “Күлүстанын сәси” нәшријјатында онун һаггында чапдан бурахылмыш “Халгын Прометеји” (“Народныј Прометеј”) китабында әтрафлы бәһс едилмишдир.

Марағлы һалдыр ки, китабын тәртибчиси Таһир Саләһин оғлу, журналист–публисист Телман Таһирлидир. Китабда өмрүнү Прометеј кими халгына һәср едән елоғлумуза һәср едилән мәгалә вә очеркләр, мүхтәлиф фактлар, үмумиликдә онун һаггында марағлы мәлуматлар, сәнәт, сөз адамларынын,

көркәмли шәхсијјәтләрин үрәк сөzlәри топланмышдыр. Оун сон 20 иллик әдәби-бәдii, сијаси, ичтимаи фәалијјәти бу китабда өз кениш әксини тапмышдыр.

“Күлүстан” Јазарлар Иттифагынын президенти олан Таһир Салех А.Бакыхановун әдәби јадикары олан “Күлүстан”ы МДБ мөканында шөһрәтләндирән елоғлумузду. Оун бир аләми вар: “Халғларын достлуғу — әдәбијјатчыларын достлуғудур”. Узун илләр Дағыстан ДТРК-нин Азәрбајчан редаксијасына рәһбәрлик едән Таһир Салех мәнз бу идеја илә өз ишини гурмуш, Дағыстан һөкүмәтинин нечә-нечә јүксәк мұкафатына лајиг көрүлмүш, Русија Журналистләр Иттифагынын фәхри адыны алмышдыр. Азәрбајчанда да Таһир Салехин әмәји һәмишә һөрмәтлә гејд едилир.

Бүтүн бунлар барәдә китабда мұфәссәл мәлуматлар вардыр. РФ вә ДР Журналистләр Иттифағларынын Дәрбәнд шәһәри үзрә сәдри, РФ вә ДР әмәкдар мэдәнијјәт ишчиси, “Гызыл Гәләм”, “Гызыл Гартал” мұкафатлары лауреаты, ССРИ-нин Мәтбуат әлачысы Б.Багишевин өн сөзү Т.Салех һаггында гыса, лакин мәнәли бир монаграфијасыны хатырладыр.

“Оун истедадынын сиррләри” бөлмәсиндә ДТРК (“Дағыстан”)ын журналисти И.Һәсәнһүсејновун мұсаһибәси, “Знамја коммунизма” гәзетиндән мөгәлә, ССРИ Јазычылар Иттифагынын үзвү Абдул Рәчәбовун, “Дербентские известия” гәзетиндән Ф.Оручовун, “Дербентские новости” гәзетиндән Һ.Нәчәфовун, “Дагестанские огни” гәзетиндән Т.Имамовун, шаир Елман Аббасын вә башгаларынын кениш тәһлилли јазылары дәрч едилмишдир.

Бундан әләвә китабда Т.Салех һаггында мұхтәлиф тәлиф фәрманлары, шеирләр, тәбрикләр топланмышдыр.

“Поезија - сәрһәд танымыр” сәрләвһәли мұсаһибә “Дербентские новости” гәзетиндән көтүрүлмүшдүр вә бурада Азәрбајчан әдәбијјаты илә Дағыстан әдәбијјатынын, еләчә дә дүңјәви әдәбијјатын вәһдәтлији, “Күлүстан” Јазарлар Иттифагынын фәалијјәтиндән сөз ачылыр.

Таһир Салехин 50 иллик јубилеји мұнасибәтилә РФ, ДР, һакимијјәтинин, “ВАТАН”, ”Болшевик Дагестана” вә диқәр гәзәтләрин тәбрикләри, Дәрбәнд телевизиясында верилмиш “Тәмизлик барәдә сөһбәт” мұсаһибәси, танымыш журналистләр Е.Әждәрвун, Ј.Пронинанын, Т.Султановун, Азәрбајчанда чыхан “Бирлик”-Единства гәзетиндән “Журналист” адлы јазылары да диғгәтә лајигдир.

“Бүтүн бунлар онун барэдәдир” адлы бөлмәдә Дағыстанын халг шаири Рәсул Һәмзәтовун, Дағыстан Дөвләт Шурасынын үзвү С.Гурбановун, ДТРК-нин сәдри, халг шаири М.Һәмидовун, халг јазычысы Х.Авшалумовун, Азәрбајчан Дөвләт Драм театрынын Дағыстандакы бәдии рәһбәри Т.Гасымовун, халг артисти Д.Рәһимованын, Азәрбајчан Јазычылар Бирлијинин сәдри Анарын, халг шаири З.Јагубун, “Улдуз” журналынын редактору Ә.Салаһзадәнин, филолокија елмләри доктору М.Гасымлынын, јазычы, шаир-журналист З.Елоғлунун, шаирләрдән А.Абдулла, Гафар Сүлејман вә Р.Гусарчајлынын, онларча танынмыш гәләм саһибләринин үрәк сөзләри әкс едилмишдир.

Т.Саләһә Ф.Оруч, Һ.Нәчәфли, О.Чәфәрова өз һисләрини поетик диллә ифадә етмишләр.

“Шәкил фотоалбомдан” бөлмәси Т.Саләһ дүнјасынын фотоларда јашајан аңларыны, көрүшләрини, иштирак етдији мәрәсимләрини охучуја тәлгин едир.

“Халгын Прометеји” китабы бәдии мәзијјәтләринә көрә санбаллы бир монографијадыр. Бу китаб өмрү мәнәлы, һәјәт јоллары шәрәфли олан Таһир Саләһ дүнјасынын аңларыны чоҳ әһәтәли шәкилдә охучуја чатдырыр. Бу китаб гәлби Азәрбајчан үчүн јанан Данко үрәкли, Прометеј зәкалы бир инсанын – Таһир Саләһин халгына бәхш етдији идејаларын бариз тәрәннүмүдүр.

Закир Елоғлу
Азәрбајчан Журналистләр Бирлијинин үзвү,
шаир-журналист

“Дәрбәнд” №26, 30 ијун 2006-чы ил.

ҮРӘКЛӘРӘ ЈОЛ ТАПАҢ ШАИРЛӘ МАРАГЛЫ КӨРҮШ

Шаир олмағ хошбәхтлиқдир. Танрынын инсана бәхш етдији веркисидир. Әсл шаир гәлбиндән кәлән сәсијлә јашајыр, она илһам кәлир, өз истедады илә поезија аләминдә имзасыны гојмаға чалышыр.

Бу күн Дәрбәнд әдәби мүһитиндә өз дәст-хәттилә сечилән шаир јазарларымыз чоҳдур. Онлардан бири дә һамымызын јахшы таныдығы бөјүк мүбариз, фәал ичтимаијјәтчи, шаир-

журналист, публицист, гәзетимизин әмәкдашы, Азәрбајчан Јазычылар Бирлијинин үзвү, ”Күлүстан” Әдәбијатчылар Иттифагынын президенти, РАФМММ–нин федерал шурасынын үзвү, Азәрросун Дағыстан нүмајәндәлијинин сәдри Таһир Сәләһдир.

Өмрүн 57-чи илини јашајан вәтәнпәрвәр елоғлумуз онларла лирик вә һезин шеирләр мүәллифидир. Онун гәләмә алдығы шеирләр охучуларын, поезија пәрәстишкарларынын үрәкләрини фәтһ едир. Бир чох шеирләринә мусиги бәстәләниб. Шеирләри Азәрбајчанын вә Дағыстанын әдәби алманахларында, гәзет вә журналларында дәрч олунмуш, радио вә телевизија далғаларында сәсләндирилмиш, “Дәрбәндә кәл” шеирләр топлусу чапдан чыхмышдыр.

Таһир Сәләһин поезијасында Вәтән, торпаг, халг, мәрд оғулларымыз мәфһуму зәһмәтлә һәмаһәнк тәрәннүм олунур. Шеирләриндә һәјат дујғулары, достлуг, гардашлыг, севки, мәһәббәт, гәдим Дәрбәндиң, Азәрбајчанын дилбәр кушәси олан Губанын тарихи јаддашлары, әсрарәнкиз тәбиәти, һамымызын гибләкәһ сајдығымыз аналарымыз поетик диллә, учалыгла вәсф олунур. Истедадлы гәләм саһиби шеирсәвәрләрин үрәјинә јол тапыр, онларла сәмими үнсижәт јарадыр.

Бу күнләрдә Дәрбәнд шәһәринин нүфузлу тәһсил очагларындан бири олан 12 сајлы орта мәктәбиндә Таһир Сәләһин һәјат вә јарадычылығына һәср едилмиш бөјүк тәнтәнәли јығынчаг кечирилмишдир. Јығынчағы кириш сөзү илә ачан мәктәбин рус дили вә әдәбијаты мүәллими Күлчөһрә Надыровна Шаһбазова Таһир Сәләһи вә көрүш иштиракчыларыны сәмими саламламыш, сонра сөзү мәктәбин шакирдләринә вермишдир.

Ајры-ајры синифләрдә охујан шакирдләрдән Заира Гурбанова, Тамила Новрузова, Дашдибәј Исмајылов, Тамила Ширинова, Күлнарә Апајева, Емилја Пашајева вә башгалары Таһир Сәләһин һәјат вә јарадычылығындан парчалар данышмыш, “Шаирим”, “Дәрбәндә кәл”, “Вәтән өвлады”, “Јаз нәғмәси”, ”Күлүстан”, ”Өмрүн сону”, ”Дәрбәнд бајатылары” вә дикәр шеирләрини Азәрбајчан вә рус дилләриндә әзбәр сөјләмишләр.

Исти сәмими мүнәсибәтләринә вә көрүшә кәлдикләринә көрә мәктәбин мүәллим вә шакирдләринә дәрин миннәтдарлығыны билдирән Таһир Сәләһ онлара мәнәлы өмрүнүн бәзи анларыны да ачыгламыш, кениш изаһат вермиш,

“Мәним анам”, “Шаирим”, “Губа көзәли”, “Јаза-јаза” вә с. шеирләрини охумушдур.

О, мәктәбин педагожи коллективинә, шакирдләрә тәһсилдә вә ишләриндә уғурлар арзуламышдыр.

Сонра гонагла көрүш иштиракчылары арасында чох мәнәлы суал-чаваб, диалог кечирилмишдир. Сәмими мейрибанлыг, тәбиилик шәраитиндә кечән көрүш бүтүн мүәллим вә шакирдләрин һәдсиз севинчинә сәбәб олмушдур.

Мәктәбин директору Лјүдмила Зотова, рус дили вә әдәбијјаты мүәллими Күлчөһрә Шаһбазова вә башга мүәллимләр Таһир Сәләһә бундан сонра да даһа сәмәрәли јарадычылыг уғурлары арзуламыш, чох мараглы көрүш үчүн она өз тәшәккүр вә миннәтдарлығыны билдирмишләр.

Ваһид Мейдијев
“Дәрбәнд” гәзети
22 декабр 2006 чы ил.

“2006-ЧЫ ИЛИН ЖУРНАЛИСТИ”

Апрелин 10-да Дәрбәнд шәһәринин мөһтәшәм “Шәһристан” комплексинин зијәфәт залында “Дәрбәнд” Медиа – клубунун тәсис етдији “2006-чы илин журналисти” мүсабигәсиндә галиб кәлмиш јерли журналистләрә мүкафатларын тәгдим етмә мәрәсими олмушдур.

Мәрәсимдә Дағыстан Журналистләр Иттифагынын мәсул ишчиләри, ОРТ, НТВ, “Вести” телеканалларынын Шимали Гафгаз вә Дағыстан үзрә тәмсилчиләри, Дәрбәнд шәһәр бәләдијјә гурумунун рәһбәрләри, шәһәрин идарә, мүәссисә вә тәшкилатларындан дәвәт олунмуш нүмајәндәләр иштирак етмишләр. “Дәрбәнд” Медиа-клубунун рәһбәри Ругијјә Гәсымованын тәшкилатчылығы илә күтләви информасија васитәләринин ишләриндә фәргләндијинә көрә “2006-чы илин журналисти” адына лајиг көрүлмүш Дәрбәндиң танынмыш журналистләринә фәхри фәрманлар, дипломлар, пул мүкафатлары вә һәдијјәләр тәгдим едилмишдир.

Фәрәһли һалдыр ки, гәзетимизин әмәкдашы Таһир Сәләһ һәр ил олдуғу кими 2006-чы илин дә ән јахшы журналисти адына лајиг көрүлмүш, “Вәтәнпәрвәрлик” мөвзусунда дәрч етдији мәгаләләрә көрә лауреат адыны газанмышдыр.

Дәрбәнд шәһәр ушаг јарадычылыг Евинин мусиги коллективи тәдбир иштиракчыларыны рөвләнгәндирмишдир.

Редаксијамызын јарадычы коллективи дә дәрбәндли журналистләри бу уғурларына көрә үрәкдән тәбрик едир, онлара бундан сонра да ити гәләм кәсәрлији арзулајыр.

**Мүхбиримиз
“Дәрбәнд”**

20 апрел 2007-чи ил.

РЕДАКСИЈАЈА МӘКТУБ

“ЧОХ САҒ ОЛУН, ДЕЈИРӘМ”

Һөрмәтли редаксија! Мән вә гәдим Дәрбәндимиздә фәалијјәт көстәрән Азәрбајчан Дөвләт Драм Театрынын бүтүн коллективи “Дәрбәнд” гәзетинин әмәкдашы, “Күлүстан” Әдәбијатчылар Иттифагынын президенти, РАФМММ-нин Азәррос Дағыстан нүмајәндәлијинин сәдри Таһир Сәләһә (Һачәлијев) дәрин миннәтдарлығымызы билдиририк.

Бу јахынларда театрымызын гардаш Азәрбајчанын шимал рајонларында – Губада, Гырмызы гәсәбәдә, Гусарда, Хачмазда, Худатда көстәрдији тамашалар вә мусигичиләримизин марағлы концертләри тамашачыларын бөјүк севинчинә сәбәб олмушдур. Минләрлә тамашачы театрымызын үзвләрини күл-чичәклә гаршыламышлар. Рајонларын рәһбәр ишчиләри бизи һәрарәтлә, сәмими саламламышлар.

Мәһз бизим театрын гардаш республикаја гастрол сәфәринин тәшкилиндә Таһир Сәләһин әмәји бөјүк олмушдур. О, өз чыхышларында Дағыстан вә Азәрбајчан арасында достлуг вә мәдәни әлағәләрин мүвәффәгијјәтлә кенишләндијини сөјләмишдир. Хејирхаһ бир инсан олан Таһир мүәллим халғлар достлуғуну даһа да мөһкәмләндирмәк үчүн әлиндән кәләни әсиркәмир. О, һәмишәки кими ики гардаш республика арасында милли-мәдәни әлағәләрин инкишафында фәал чалышыр. Она мүрачигәт едән һәр бир кәси наүмид гојмур, онларын арзу вә истәкләринә, дәрди-сәринә шәрик олур.

Мән вә театрымызын бүтүн үзвләри хејирхаһ ишләринә вә һәјата кечирдији бүтүн мәгсәдјөнлү тәдбирләрә көрә һөрмәтли Таһир Сәләһә үрәкдән “Чох сағ ол дејирәм”, доғма

Дәрбәндимизин мәдәнијјәтинин вә инчәсэнәтинин даһа да инкишафы наминә она ишиндә уғурлар арзулајырыг.

Дүријјә Рәһимова

Дағыстанын халг артисти, “Халглар достлуғу” ордени кавалери

“Дәрбәнд” гәзети, 29 ијун 2007-чи ил.

ТАҺИР САЛЕҺ БАРӘДӘ КӨРКӘМЛИ АДАМЛАРЫН ҮРӘК СӨЗЛӘРИ

Дағыстан халглары вә гардаш Азәрбајчан арасында достлуғун вә гардашлығын мөһкәмләндирилмәсиндә Таһир Саләһин хидмәтини гејд етмәмәк мүмкүн дејил. Хүсусилә дә онун мәдәни әлагәләрин инкишафындакы ролу данылмаздыр. Халгымыз Таһир кими оғуллары илә фәхр етмәлидир.

С.Ч.Гурбанов

Дағыстан Дөвләт Шурасынын үзвү

Дағыстан ДТРК–да ишләдији заман Таһир Саләһ өзүнү әсл вәтәнпәрвәр кими кәстәрмишдир. Таһир кими оғуллары олан халг өз кәләчәјиндән архајын ола биләр.

Мәһәммәд Һәмидов

**Дағыстан Дөвләт Теле-Радио Комитәсинин сәдри,
халг шаири**

Таһир Саләһин бејнәлмиләл характери Дағыстанда һамыја мәлумдур. Азәрбајчан вә Дағыстан халглары арасында достлуғун мөһкәмләндирилмәсиндә, һабелә тәблиғиндә онун бөјүк ролу вар.

Әсәдулла Новрузбәјов

**РФ-нин әмәкдар, ДР-нин халг артисти, Ләзки Дөвләт
Драм Театрынын бәдии рәһбәри**

Таһир Салехлә һәр көрүш мөним гөлбимдә хош һиссләрлә
јадда галыр. О, һәдсиз енержиси илә әтрафындакылары өзүнә
чөлб едә билир.

**Анар
Азәрбајчан Јазычылар Бирлијинин сәдри**

Һәр бир халг өз шаир вә јазычылары илә фәхр едир. Таһир
Салех дә белә инсанлардандыр.

**Зәлимхан Јагуб
Азәрбајчанын халг шаири**

Таһир Салех тәмсил олундуғу халгын шәрәfli оғлудур. О,
Дәрбәнддә јашајан бүтүн халглар вә милләтләр арасында
достлуғун тәрәннүмчүсүдүр.

**Дүријә Рәһимова
Дағыстанын халг артисти**

Таһир Салех Азәрбајчан халгынын ән гејрәтли
оғулларындан биридир. Халгымыз белә оғулларыны һәмишә
хатырлајачаг.

**Мәһәrrәм Гасымлы
Низами адына Әдәбијат Институтунун директор
мүавини, профессор, елмләр доктору**

Таһир Салех оператив, чевик, истедадлы журналистдир. О,
тез-тез Дағыстанын шәһәр, гәсәбә вә кәндләринә езам олунур,
әмәк адамларынын илһамлы әмәјини гәләмә алыр. Јахшы гәләм
саһиби олмагла о, һәм дә сәдә, меһрибан вә тәвазәкардыр. Өз
мәдәни давранышы илә фәргләнир.

Ифтихарла демәк олар ки, Таһир Салех белә журналистдир.

**З.Мәммәдкәримов
„Азәрбајчан кәнчләри“, 16 нојабр 1991-чи ил.**

Таһир Салех ичтимаи вә мәдәни һәјатымызын вачиб
һадисәләри илә нәинки Дағыстан халгларынын, ејни заманда
гардаш республиканын һәјатына даир марағлы јазыларла
Азәрбајчан телевизиясы вә радиосунда, мәтбуат сәһифәләриндә

чыхыш едир. О, һәм дә ичтимаи хадим кими бөјүк иш апарыр. Январ вә Гарабағ һадисәләри илә әлагәдар Азәрбајчана гардашлыг көмәјинин көстәрилмәсиндә фәал иштирак едир.

Әһәд Мухтар
шаир, тәрчүмәчи, “Нәфәс” гәзети
31 ијул 1992-чи ил

Таһир Салех Дағыстан азәрбајчанлыларынын журналист өрнәјидир, онларын үрәк дөјүнтүсүнә чеврилиб.

Јахшы ки, Таһир Салех кими оғулларымыз вар. О, “Күлүстан”ы Азәрбајчандан Дағыстана – Дәрбәндә апарыб. Гојмајыб ки, бу күлүн әтри дә, ады да солсун, енциклопедија лүғәтинә салынмамыш мәһв едилсин. Таһир Салех Азәрбајчан халгынын Дәрбәнд инанчыдыр. Халглар бирлији – Таһир инамынын мүгәддәслијидир. Бу инама сәчдә гылмаг олар!

Закир Елоғлу
шаир, јазычы публисист
“Дәрбәнд” гәзети 19.01.1995-чи ил.

Таһир Салех һәјатда һамыја көмәк етмәјә чалышыр. Чүнки, һәјатда она һеч кәсин көмәји олмајыб. 14 јашындан башлајараг өз зәһмәти сәјәсиндә јашајыб јарадыб.

Шалбуз Гурбанов
јазычы, журналист, Губа ИҺ

Чәләнкә охшар Нарынгала истекмамыны башына тач гојмуш Дәрбәнд јүксәклијиндә дајаныб мәһәлләләри, әјри–үјрү дар күчәләри, евләрин јасты дамларыны сејр етдикчә сиз гәдим Дәмиргапы Дәрбәндлә Бакы (Ичәри шәһәр) арасында мүәјјән әлагә олдуғуну шәксиз һисс едәчәксиниз. Шәһәрләримизи доғмалашдыран үмуми мәдәнијјәтимиз, үмуми дилимиз, халг адәт вә әнәнәләримиз һаггында “Дағыстан” Дөвләт телерадио ширкәтинин Азәрбајчан дили шөбәсинин баш редактору, ДР әмәкдар мәдәнијјәт ишчиси, шаир, журналист Таһир Салех һазырладығы өз репортаж вә очеркләриндә данышмағы унутмур.

Һ.Нәчәфли
“Дәрбәнд“, 29 апрел 1996-чы ил.

Таһир Салех Дәрбәнд шәһәриндә јашаса да, Вәтәнә, торпаға бағлылығы, тәмасда олдуғу зәһмәт адамларынын газандығы

наилијјетләр, халгынын дүнәни, бу күнү онун шеирләринин лејтмотивини тәшкіл едир.

О, Дәрбәнд мүһитини чох сеvir, она биканә галмыр. Фәал ичтимаијјетчи кими Дағыстан—Азәрбајчан әдәби әлагәләринин инкишафында ролу бөјүкдүр.

**Гафар Сүлејман
шаир**

“Шабран” гәзети, 15-30 ијун 1999-чу ил

Әслән Губа рајонундан олан шаир-журналист Таһир Саләһин (Һачәлијев) зәһмәти сајәсиндә Азәрбајчанда фәалијјет кәстәрән јарадычылыг бирликләри, Губа, Хачмаз, Гусар вә Дәвәчи рајонларынын әдәби гүввәләри илә достлуг әлагәләри јарадылараг мөһкәмләндирилиб. “Күлүстан”чылар әсасән Дәрбәнддә вә Дағыстанын мүхтәлиф бөлкәләриндә јашајыб азәрбајчан вә рус дилләриндә бәдии јарадычылыгла мәшғул олан азәрбајчанлылардан, рус дилли вә диқәр халгларын нүмајәндәләриндән тәшкіл олунуб. Әдәбијјатларын достлуғу Дағыстан халгларынын достлуғунун мөһкәмләндирилмәсиндә, гаршылыглы һөрмәтин вә етимадын артмасына самбаллы көмәклик кәстәрир.

**Мәһәммәд Османов
“Һәр күн” гәзети**

Пешәкар журналист Таһир Саләһин Дағыстан вә Азәрбајчан торпағында ачығы јоллары от басмыр вә басмаз. Чүнки, Таһир достларынын, танышларынын јанына тез-тез кәлиб кедир, онлары унутмур. Кәндләрин социал проблемләриндән, әмәк адамларынын гәләбәләриндән мараглы материаллар һазырлајыр.

Таһир Саләһин көрдүјү иши мүбалиғәсиз Дағлар өлкәсинин радио салнамәси адландырмаг олар. О, көзәл инсан, истедадлы журналист, халглар достлуғунун тәрәннүмчүсүдүр. Инчә гәлбли шаирдир, бир нечә дәфә лауреат адына лајиг көрүлмүш, мүкафатландырылмышдыр. Таһир Саләһдә чох бөјүк тәшкілатчылыг истедады вар. О, Азәрбајчанлыларын Прометейдир.

**Тәһмираз Имамов
“Шәфәг”, “Дәрбәнд” гәзетләри
5.05.1990, 24. 04. 1996, 23. 03. 1999.**

Азәрбајҗан вә Дағыстан халҗларыны та гәдимдән достлуг, гардашлыг телләри бирләшдирир. Бу күн бу телләрин даһа да мөһкәмләnmәсиндә әслән Губалы олан вә һазырда Дәрбәнддә јашајан јазычы-журналист Таһир Салехин бир зијалы кими ролу бөјүкдүр. О, истәр Губада, истәрсә дә Дәрбәнд “Күлүстан”ында А.А.Бакыхановун руһуну ишыгландыран чырағын даһа да күчлү шөләләnmәси, кур әтир сачмасы үчүн әлиндән кәләни әсиркәмир.

Назим Әһмәдов
“Шәфәг” гәзети, 15 ијун 2000-чи ил.

Таһир Салех гејри ади шәхсијјәтир. Илк бахышда чох садә көрүнән бу адамын ич дүнјасына бәләд олдугча тәәчүбләnmәјә билмирсән. Халгыны, вәтәнини онун гәдәр севән адамлара чох надир һалларда раст кәләрсән. Бунунла јанашы о, сөзүн һәгиги мәнәсында халҗлар достлугунун чарчысыдыр. Бүтүн бунлар онун һәјат вә јарадычылығында бариз әкс едилмишдир.

Әләкбәр Салаһзадә
“Улдуз” журналынын баш редактору
август 2000-чи ил.

Азәрбајҗанла Дағыстан арасындакы сәрһәд бу ики халҗын достлугуна хәләл кәтирмир. Мүдрикләр дејирләр ки, сәдагәтли дост чәтиндә сынанар.

Самурун о тајындакы сојдашларымызла даһа сых әлагәләр јарадылмасында, үмумијјәтлә, Дағыстан халҗлары илә достлуг вә гаршылыглы етимадын мөһкәмләндирилмәсиндә Дағыстан Дөвләт Телерадио ширкәтинин Азәрбајҗан дилиндә верилишләр редаксиясынын баш редактору, “Күлүстан” Әдәбијјатчылар Иттифагынын сәдри, Дағыстан Республикасынын Әмәкдар Мәдәнијјәт ишчиси, Русија Журналистләр Бирлијинин үзвү Таһир Салех (Һачәлијев) мүһүм рол ојнајыр. Онун хүсүсилә “Халҗларын достлугу – әдәбијјатларын достлугудур” девизи алтында кечирдији һәр бир көрүш вә тәдбирләр һәмишә марагла гаршыланыр.

Гафар Сүләјман
Мәһәммәд Османов
“Шабран” гәзети
20.05.1994.

13, 16-31 август 2000-чи ил.

Таһир Салех гәдим Дәрбәндимиздә, чәми Дағыстан елләриндә бүтөв бир Азәрбајчанды, һәм дә руһумуза бир һовур гона биләчәји бир тикә торпагды.

Таһир Талыблы
шаир-журналист.
Бақы, Аз.ТВ, 7 ноябр 2000-чи ил.

Халглар вә дилләр јығанағы олан бир шәһәрдә, республикада белә өзүнү бир инсан, бир шаир, бир журналист, бир мәдәнијјәт хадими, бир ел адамы, бир шәхсијјәт кими таныда билмәк һәр охумуша, һәр әли гәләм тутана нәсиб олан бир хошбәхтлик дејил. Бундан өтрү кәрәк сөзүн әсл мәнасында кениш, пак, бүллур үрәкли бир инсан, милли мәнсубијјәтиндән асылы олмајараг инсан адыны дашыјан һәр кәсә ејни көзлә бахмағы бачаран, гәлби инсан севкилли бөјүк бејнәлмиләлчи оласан. Мәһз Таһир Салех Азәрбајчаны Дағыстанда, бүтүн Русијада вә еләчәдә дүнјада тәмсил едән халгымызын ләјагәтли вә сәдагәтли оғлудур.

Онларла, јүзләрлә адлы-санлы адамларын Таһир Салех һаггында үрәк сөзү бир нөгтәдә бирләшир. Таһир Салех сон дәрәчә дүјғулу гәлбә малик, емоционал бир инсандыр. Дағыстан вә Азәрбајчан халгларынын руһән, гәлбән јахынлығыны тәрәннүм едән шаир-журналистдир.

Кәләнтәр Кәләнтәрли
Азәрбајчан шаири вә јазычысы
“Палитра” гәзети
31 јанвар 2001-чи ил

Таһир Салех халгымызын истедадлы шаир, јазычысы вә журналист оғлудур. О, Улу Дәмиргапы Дәрбәндимиздә әдәбијјатчылардан ибарәт “Күлүстан” мәчлиси јарадыб, она рәһбәрлик едир. Таһир Салехә аддымларын сајалы олсун дејирик!

Әлиш Әвәз
шаир, јазычы-публисист
“Азәррос” гәзети №10 2001-чи ил.

Нојабр ајынын эввэләриндә һәмишәчаван Бакы шәһәриндә кечирилмиш Дүнја Азәрбајчанлыларынын биринчи гурултајы һәр јердә бөјүк әкс-сәда доғурмушдур. Белә бир мөтәбәр мәчлисдә иштирак етмәк гәләм достумуз Таһир Салехә дә нәсиб олмушдур.

Мәналы өмрүнүн чох һиссәсини азәрбајчанчылыг идејасына сәрф едән бу инсан сөзүн әсл мәнасында һәр јердә милләтимизин әнәнәләринин јашамасы уғрунда мүбаризәнин өнүндә кедир. Тағанрогда јашајан азәрбајчанлыларын ону өз нүмајәндәси сечмәси бир даһа кәстәрир ки, Таһир мүәллим Русијанын бир чох рекионларында јашајан һәмвәтәнләримизлә, онларын јашадыглары ичтимаи бирликләрлә сых әлагә сахлајыр.

К.Кәримов
“Дәрбәнд” гәзети, 30.11.2001-чи ил.

Таһирдә олан јарадычылыг ешги, ахтарыш чәһди, журналист инадкарлығы адамда јахшы мәнада һәсәд јарадыр. Онун бир ајағы Дағыстанда олуб, бир ајағы Азәрбајчанда. Дағыстан вә Азәрбајчан халглары арасында достлуг, мөһрибанлыг, инам һиссләринин мөһкәмләнмәсиндә бөјүк әмәји олмушдур.

Мәһәммәд Османов
Азәрбајчан ЈБ-нин үзвү
“Азәррос” №7, ијул 2002-чи ил.

ТӘБРИК ЕДИРИК!

АЗӘРРОСУН НУМАЈӘНДӘЛИЈИ АЧЫЛМЫШДЫР

РАФМММ-нин Федерал Шурасынын 12.02.2002-чи ил тарихли гәрары илә үнваны Дәрбәнд шәһәриндә олмагла Дағыстан Республикасында Русија Азәрбајчанлыларынын Федерал Милли-Мәдәни Мухтаријјатынын (РАФМММ) Азәррос нүмајәндәлији ачылымшыдыр. Гәләм достумуз шаир-журналист нүмајәндәлијин сәдри сечилмишдир. Бу мүнәсибәтлә биз һәмкарымызы тәбрик едир, она јарадычылыг уғурлары арзулајырыг.

“Дербентскије известија” гзети, №64

Таһир Салехи Дербэнд шәһәриндә мәмә дејәндән, пәпә дејәнә кими һамы таныјыр. О, һамынын бир Азәрбајчан севдалысыдыр. Онунла отуруб онча дәгигә сөһбәт етмәк кифәјәтдир ки, бу инсанын һансы гәлбин јијәси олдуғуну биләсән. Таһир мүәллим “Азәррос”ун фанатик тәблиғатчысыдыр.

“Азәррос” декабр, 2005. №9 (62)

ТАҲИР САЛЕҲ ДҮНҲАСЫ ФОТОЛАРДА

Азәрбајҗанчылығын фанатик тәблиғатчысы олан Таһир мүәллимин өмүр јолуна фото шәкилләрин дили илә дә нәзәр салмағ, данышмағ олар.

Ичтимаи-сијаси хадим, истедадли шаир, јазычы,
журналист-публисист, гајғыкеш, вәтәнпәрвәр инсан...

1974-1984-чү иллөрдә Таһир Һачәлијев Дәрбәнд шәһәр Советинин депутаты, Сов.ИКП шәһәр партија комитәсинин үзвү, ДМССР Али мәһкәмәсинин ичласчысы, ССРИ ДҖН-нин гатарларын тәһлүкәсиз һәрәкәтинин сајыг кешикчиси олмушдур

Ритса көлүнү сәјаһәт едәркән. Таһир бурада һәлә кәнчдир.

Рус тәләбә досту вә башгалары илә

Сағдан икинчи.
Абхазија, 1976-чы ил.

XX эсрин икинчи јарысынын 80-чи илләриндә Таһир Начәлијев әдәби тәхәллүсү Таһир Салех ады алтында Дағыстанын вә Азәрбајчанын мүхтәлиф гәзет вә журналлары илә әмәкдашлыг едир. Чох кечмир ки, о, “Дағыстан” Дөвләт Телевизија вә Радио Верилишләри комитәсинә дәвәт алып, Азәрбајчан дили верилишләри редаксиясында әввәлчә редактор, баш редактор, шөбә мүдири вәзифәләриндә чалышыр. ССРИ Журналистләр Иттифагынын үзвү олур

Таһир Салех иш
отағында
Маһачгала, 1994-чү
ил.

О, һәм дә бурада
“Гафгаз”
журналынын Дағыстан
редаксијасынын
рәһбәридир

Таһир Салех һөрмәт бәсләдији ханым журналистләр Фирузә Шәрифова, Зөһрә Мусајева вә диктор Зүлјәха Әлијева илә узун илләр ишләмәк она икигәт севинч бәхш едиб

Таһир Салех “Ватан” республика гәзетинин Рус дилиндә Дағыстан вә Азәрбајчан үзрә куратору кими гәзетин әмәкдашлары арасында

Дәрбәндшүнас алим, Азәрбајчан МЕА Низами адына Әдәбијат Институтунун директор мүавини, филологија елмләри доктору, профессор Мәһәррәм Гасымлы илә Таһир Салехи һәлә кәнчлик илләриндән сых достлуг телләри бағлајыр

1991-чи ил. Русија – Азәрбајчан дөвләт сәрһәддиндә Азәрбајчан вә Дағыстан Азәрбајчанлыларынын нүмајәндәләри илә көрүш. Таһир Салех Азәрбајчан Назирләр кабинетинин сәдринин мүавини А.Абасовла апардығы мүсаһибә чохларынын марағына сәбәб олмушдур

Таһир Салехә мәшһур космонавт Муса Манаровла да
мусаһибә көтүрмәк гисмәт олуб

Дәрбәнд “Күлүстан” Әдәби Бирлијинин илк үзвләри һәм дә
ејни адлы – “Күлүстан” гәзетинин фәал охучуларыдырлар

Шабран” Эдби мѣчлисинин сѣдри Гафар Сүлејман вѣ Ашыг Сакит тез-тез Дѣрбѣндѣ кѣлир, Таһир Салехѣ баш чѣкир, Дѣрбѣнд гѣзетинин ѣмѣкдашлары илѣ кѣрүшүрлѣр

Дәрбәндин “Күлүстан” ашыглар ансамблы Нарынгалада

Сәмэд Вурғун – 100. Дәрбәнддә јубилејдә иштирак етмиш халг шаиринин гызы Ајбәниз ханым Таһир Салехлә сәрки салонунда

Таһир Салехин
Республиканын баш
чысы – Дағыстан
Дөвләт Шурасынын
сәдри Мәһәммәдәли
Мәһәммәдовла һәр
көрүшү мараглыдыр

Бу да бир хатирәдир: Таһир Салех тез-тез көркәмли
дөвләт, ичтимаи-сијаси хадим, ел ағсаггалы Сејид Чамалович
Гурбановла көрүшүр, онунла достлуг едир

Дағыстан Республикасынын Азербайжанда нүмајәндәлијинин сәдри Мәһәммәд Гурбанов вә Дәрбәнд рајон Тәһсил Идарәсинин рәиси Мүһиддин Гәһрәмановла Таһир Салехи узун илләрин достлуг телләри бағлајыр

“Дәрбәнд рајон” рајон даирәси мүдиријјәтинин башчысы Гурбан Гурбанов вә Таһир Салех

“Дәрбәнд шәһәр” шәһәр даирәсинин башчысынын биринчи мұавини Тачәтдин Султанов вә Таһир Салех

“Дәрбәнд шәһәр” шәһәр даирәсинин башчысы Феликс Газыәһмәдов тез-тез Дәрбәнд журналистләрини, шаир вә жазычыларыны гәбул едир

Мәрһум шаир Фазил Дәрбәндинин хатирә лөвһәсинин ачылышы шәрәфинә тәдбир иштиракчыларынын Нарынгалада сәјаһәти

Русија Азәрбајҗанлыларынын Федерал Милли Мәдәни Мухтаријјәтинин президенти Сөјүн Садыгов вә Таһир Салех

1996-чы ил. Таһир Салех шәһәр күнү мүнәсибәтилә Дәрбәндин Нарынгала истехкамьндан репортаж һазырлајаркән

1997-чи ил. Таһир Салех Дәрбәндә гонаг кәлмиш Губалы нүмајәндәләри арасьнда

1997-чи ил. Таһир Салех Сумгајыт театрынын коллективи арасында

Таһир Салех Өмөкдар Инчәсэнәт хадими, шаир Һәмид Аббас илә. 1997-чи ил.

Тaһир Сaлeһин “Дoстлуг” гeзeтинин 65 иллижиндe чыхышы
Хачмаз, 22 ијул 1997-чи ил.

Таһир Салех Азәрбајҹан Республикасынын халг артисти Тарижел Гасымов, Әмәкдар Инчәсәнәт хадими Аға-Һүсејн Рзајев, милли мәчлисин депутаты Асја Манафова вә башгалары илә Үмумилли лидер һејдәр Әлијевин Хачмазда кечирилән ад күнү шәнликләриндә

Таһир Салех Губа “Күлүстан” елми-эдәби мәчлисində

Таһир Салех халг шаири Зәлимхан Јағубу Дәрбәнддә гаршылајаркән

Танынмыш Азербайжан шаирлери Тахир Талыблы, Келентер Келентерли, Ашыг Нуреддин, театршунас, жазычы Эседулла Новрузбајов, Тахир Салех вэ башгалары Дербандин “Шәһристан” ресторан комплексиндә

Өмөкдар инчэсэнэт хадими, мүбариз шаир Өлөкбэр Салаһзадэ, филолокија елмлэри доктору, профессор Назиф Өлөкбэрли, Таһир Салех, Губа “Күлүстан” елми-эдэби мәчлисинин сэдри Шихөммөд Сејидмөммөдов, “Шабран” әдэби мәчлисин сэдри Гафар Сүлејман, шаир-јазычы Закир Елоғлу, шаир Сәдулла Дағлы

Тағанрог шәһәри. Таһир Салех бурада да милли мәдәнијјетимизин тохумуну сәпиб. О, шәһәрин башчысы Н.Д.Федјанинә фәхри фәрман тәгдим едир

Таһир Салех Таганрогда мәскунлашмыш һәмјерлиләри арасында

Таһир Салех Бөжүк Пјоторун абидәси өнүндә (Таганрог).

416-чы Таганрог дивизијасынын һәлак олмуш дөјүшчүләри шәрәфинә Самбек жүксәклијиндә учалдылмыш мемориал комплексинин өнүндә Таһир Салех “Достлуг”-“Дружба” чәмијјәтинин үзвләри арасында

2001-чи ил.

Профессор, жазычы-публисист Виктор Татаренко (Виктор Начыюғлу) вә Таһир Салех Азербайҗанда рус дили вә әдәбијаты илә бағлы мәсәлә музакирә едирләр

Гусар шәһәри, Азербайҗан. 2004-чү ил.

2005-чи илдә Русијада Азербайҗан күнләринин кечирилмәсиндә Таһир Салехин бөјүк хидмәтләри олмушдур

Дағыстан Жазычылар Иттифагынын үзвләри Таһир Салехин җарадычылығына бөјүк гијмәт верирләр. Шәкилләрдә Таһир Салех Дағыстан Жазычылар Иттифагынын сәдри Мәһәммәд Әһмәдов, халг шаирләри Мәһәммәд Һәמידов, Бајрам Сәлимов, Дағыстан һөкүмәти башчысынын биринчи мүавини Низами Газыјев, рус дилли шаирә Марина Әһмәдова, ләзки, табасаран, лак шаир вә јазычылары Абдүсәлим Исмајылов, Шаһвәләд Шаһмәрданов, Сунгри Увајсовла көрүшләри заманы

Шихәммәд Сејидмәммәдов, халг артисти Ариф Гулијев, Таһир Салех, Закир Елоғлу, Күләли Бағбан (Губа).

Азәрбајҗан Республикасынын инчәсәнәт усталарынын вә Рәшид Бейбүдов адына маһны театрынын Дәрбәндә кәлиши һәмишә тој бајрама чеврилир

Таһир Салех вә Намиг Гарачухурлу

Таһир Салех Дәрбәнд халг чалғы аләтләри оркестринин тез-тез гонағы олур

Тәһир Салех Губа елми-әдәби мәчлисинин мәшғәләләриндә мүтәмади олараг иштирак едир

Жүлүстанчылар Губанын Шәһидләр хијабанында

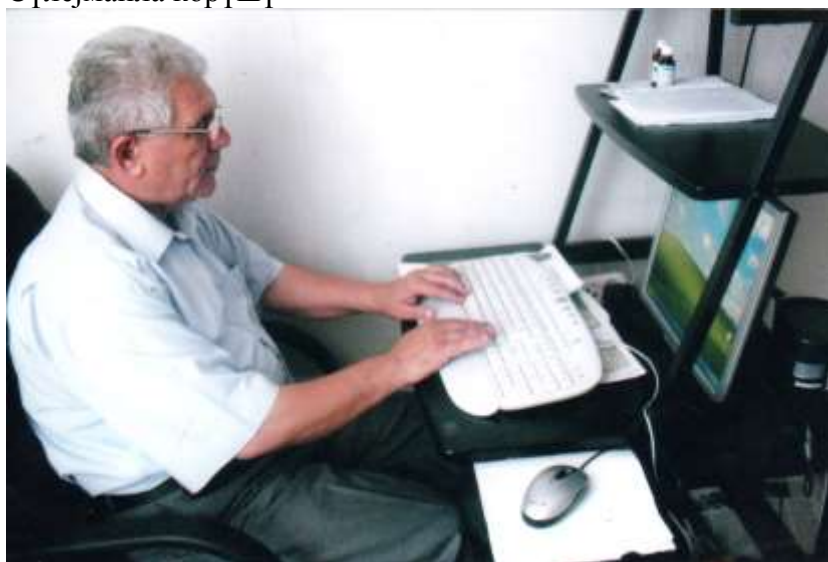
Таһир Салех Азербайжан-Русија милли-мәдәни, достлуг вә игтисади әлагәләринин инкишаф етдирилмәсиндә фәаллыг кәстәрдикләринә керә Губа рајон ичра һакимијјәти башчысынын биринчи мүавини Саһиб Мәммәдова вә Губа рајон тәһсил шөбәсинин мүдирини Сүләјман Асланова “Достлуг-Дружба” Фәһри Фәрманларыны тәғдим едир (ГУБА).

Таһир Салех “Күлүстан”(Губа), “Шабран” (Шабран) вә
“Улдузлар”(Хачмаз) әдәби мәчлисләринин үзвләри арасында

Таһир Салехин “Дәрбәнд” гәзитинин редаксиясында – иш отағында гәләм досту, “Шабран” Әдәби мәчлисин сәдри Гафар Сүлејманла көрүшү

Таһир Салех компјутер архасында

Таһир Салех, Әлэкбәр Салаһзадә вә фото мүхбир Сүлејман

Дәрбәнд Бејнәлхалг “Күлүстан” Әдәбијјатчылар Иттифагынын үзвләри Дәрбәнд шәһәр меринин гәбулунда

Таһир Салех јахын досту Зејнәддинлә Дәрбәнд рајон
паспорт масасында

Таһир Салех һәмјерлиләри – Губалы достлары Шихмәммәд,
Васиф вә Әкбәрлә Дәрбәнддә

Таһир Салех Дәрбәнд рајонунун көркәмли дөвләт, сijaсичтимаи хадимләри вә башгалары арасында

Тайир Салех Дэрбэнд шәһәр 21 №ли орта мәктәбин шакирди кәнч шаирә Севда Муртазәлијеванын “Хошбәхтлијин бир аны” китабынын тәгдиматы мәрасиминдә вә она мұкафат тәгдим едәркән
Дәрбәнд, 15.04.2011.

Таһир Салех Дәрбәнд шәһәр 21 №ли орта мәктәбин коллективи вә кәнч шаирә Севда Муртазәлијеванын валидејләри арасында

Таһир Салех вә китабын редактору Һәмзаға Муртазәлијев
апрел, 2011-чи ил.

Китабын ичиндәкиләр

Јолларда бәркијән өмүр (Таһир Салех һаггында гыса мәлумат)-----	3-5
Тәсадүфдән башланан чығыр-----	6-8
Кәлин, бир ад гојаг: “Дәрбәнд”-----	8
Һәр сәһәр ефирдә-----	9-10
Азәрбајчанын сәсини дүнјаја јајан оғул-----	12-16
Журналист-----	17-19
Мәналы кечән өмүр-----	19-35
Таһир Салех барәдә көркәмли адамларын үрәк сөзләри-----	35-42
Таһир Салех дүнјасы фотоларда-----	43-82

Жолларда бәркијән өмүр
Дәрбәнд – Күлүстаннәшр 2011

**Редактор-корректору вә компјүтер
ичрачысы:**
Муртазәлијев Һәмзаға Мирзаға оғлу.

Чапа имзаланыб - 29.04.2011.
Форматы - 60x84 1/16
Физиқи чап вәрәги - 5,25
Сајы 300

Үнван: Дәрбәнд-368600, Саһил күчәси, 6/53
Тел: 89094800460, 2-61-88, 89285845849
Електрон почту: hamza03@mail.ru